

440
ДЗЯРЖАУНАЯ БІБЛІЯТЭКА БССР імя У. І. ЛЕНІНА
АДДЗЕЛ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ І БІБЛІЯГРАФІІ

МІХАСЬ ЛЫНЬКОЎ

ДА 60-ГОДДЗЯ 3 ДНЯ НАРАДЖЭННЯ

БІБЛІЯГРАФІЧНЫ ДАВЕДНІК

Універсальная
бібліятэка імя
У. І. Леніна

Навукова-біблія-
графічны цэнтр

МІНСК — 1959

Richard B. Sewall

ц/с
ДЗЯРЖАЎНАЯ БІБЛІЯТЭКА БССР
ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

АДДЕЛ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ І
БІБЛІЯГРАФІІ

ПІСЬМЕННІКІ БССР

кн.б. 114
МІХАСЬ ЛЫНЬКОЎ

ДА 60-ГОДДЗЯ 3 ДНЯ НАРАДЖЭННЯ

БІБЛІЯГРАФІЧНЫ ДАВЕДНІК

РЭДАКЦЫЙНА-ВЫДАВЕЦКІ АДДЕЛ
КНІЖНАЙ ПАЛАТЫ ПРЫ ДЗЯРЖАЎНАЙ
БІБЛІЯТЭЦЫ БССР імя У. І. ЛЕНІНА

МІНСК — 1959

Склала Н. ВАТАЦЫ

*„Сваёй творчай дзейнасцю,
сваім званнем пісьменніка я
ў першую чаргу абавязан нашай
слаўнай Камуністычнай партыі.
Яна зрабіла мяне свядомым
савецкім грамадзянінам, яна
зрабіла мяне пісьменнікам
беларускага народа“*

Міхась Лынькоў
Аўтабіяграфія (рукапіс).

ПРАДМОВА

30 лістапада (18 лістапада ст. ст.) спаўняецца 60 год з дня нараджэння вядомага беларускага празаіка Міхася Лынькова.

Міхась Лынькоў выступіў у літаратуры ў сярэдзіне 20-х гадоў, і з гэтага часу на працягу 33 год плённа працуе ў галіне развіцця беларускай прозы. Таленавіты апавядальнік, М. Лынькоў піша апавяданні і раманы.

Пісьменнік адлюстраванне ў сваіх творах самыя важныя падзеі з жыцця беларускага савецкага народа, яскрава паказаў у мастацкіх вобразах працэс фарміравання новага сацыялістычнага чалавека. Чытачы палюбілі герояў творчасці М. Лынькова—Андрэя Лятуна, Ваньку Разанскага, Астапа і іншых сціпрых і простых герояў яго апавяданняў, гераічны вобраз Канстанціна Заслонава з рамана-эпапеі «Векапомныя дні», а таксама хлопчыка Міколку-паравоза з аднайменнай аповесці для дзяцей. Вялікае значэнне мае творчасць Міхася Лынькова і ў развіцці беларускай літаратурнай мовы.

У сувязі з 60-годдзем пісьменніка Дзяржаў-

ная бібліятэка БССР імя У. І. Леніна выпускае гэты кароткі даведнік мастацкіх твораў Міхася Лынькова і іх выданняў, а таксама крытычнай літаратуры, прысвечанай разгляду яго творчасці.

Адкрывае даведнік кароткая аўтабіяграфія, напісаная пісьменнікам у 1959 г. спецыяльна для гэтага выдання.

Задача данага даведніка—дапамагчы бібліятэкару, настаўніку, лектару, студэнту філалагічнага факультэта ў вывучэнні творчасці паэта і прапагандзе яе сярод шырокага кола чытачоў.

АЎТАБІЯГРАФІЯ¹

Нарадзіўся я 18 лістапада (ст. ст.) 1899 года ў вёсцы Зазыбы, Селюцкай воласці, Віцебскага павета, Віцебскай губерні (цяпер Лёзненскі раён, БССР).

Бацька—рамонтны рабочы Рыга-Арлоўскай чыгункі. Умовы працы прымушалі бацьку часта мяняць месцы жыхарства. Апошнія гады свайго жыцця (ён памёр у 1920 годзе) бацька жыў у будцы 230 вярсты на перагонне між станцыямі Рагачоў і Тошчыца. Працаваў ён рамонтным рабочым. Маці была пераезднай вартаўніцай (памерла у 1922 годзе, трапіўшы пад пасажырскі цягнік). У вёсцы Старае сяло, Рагачоўскага раёна, я скончыў народнае вучылішча, пасля два гады вучыўся ў двухкласнай школе пры Рагачоўскай настаўніцкай семінарыі. Восенню 1913 года паступіў у гэту семінарыю, якую і скончыў 1-га лютага 1917 года.

3 лютага месяца 1917 года настаўнічаў

¹ Падрабязная аўтабіяграфія-ўспаміны М. Лынькова будзе надрукавана ў часоп. «Полымя». 1959, №№ 11, 12.

у Ліпініцкай пачатковай школе (Буда-Кашалёўскі раён). З жніўня 1919 года быў у Чырвонай арміі, спачатку ў пятым запасным палку, а з вясны 1920 года ў 70-ым стралковым палку 8-й стралковай дывізіі. Удзельнічаў у паходзе на Варшаву і ў паходзе па разгрому банд Булак-Булаховіча.

У 1921 годзе быў адкамандзіраваны ў распараджэнне «Упродгуба» Чалябінскай губерні. Дэмабілізаваны летам 1922 года.

З восені 1922 года настаўнічаў у мястэчку Сержань, Рагачоўскага раёна, у няпоўнай сярэдняй школе. Прымаў актыўны ўдзел у грамадскай працы (у прафсаюзных арганізацыях, камітэтах узаемадапамогі на вёсцы, селькорства і г. д.). З 1 мая 1925 года працаваў сакратаром рэдакцыі акруговай газеты «Камуніст» (гор. Бабруйск). З 1928 года быў адказным рэдактарам гэтай газеты. З 1930 г. па 1932 г. працаваў у Дзяржаўным Выдавецтве БССР. Адначасова кіраваў літаратурнай арганізацыяй Бел АПП.

З 1932 па 1934 г. працаваў сакратаром Аргкамітэта Саюза Савецкіх пісьменнікаў БССР, з 1934 па 1940 г.—рэдактарам часопіса «Полымя рэвалюцыі».

З 1938 г. па 1 сакавіка 1948 г. быў старшынёй Саюза Савецкіх пісьменнікаў БССР, у 1936 годзе быў выбраны членам-карэспандэнтам Акадэміі Навук БССР.

У 1939 годзе быў рэдактарам газеты «Беларуская звязда», якая выдавалася палітупраўленнем Беларускага фронту.

З 22-га чэрвеня 1941 г. па лістапад месяца 1942 года быў рэдактарам франтавой газеты

«За Савецкую Беларусь», якая выдавалася ў розныя часы палітупраўленнямі Заходняга, Цэнтральнага і Бранскага франтоў.

Пасля вайны працаваў дырэктарам Інстытута літаратуры, мовы і мастацтва Акадэміі Навук БССР, пасля загадчыкам сектара літаратуры і цяпер старшым навуковым работнікам гэтага інстытута. У студзені 1953 года выбраны акадэмікам Акадэміі Навук БССР.

У 1926 годзе быў прыняты ў члены КПБ. З таго-ж году пачаў сваю літаратурную дзейнасць, апублікаваўшы свае першыя апавяданні.

У пасляваенныя гады пяць разоў ездзіў у Злучаныя Штаты Амерыкі, як член урадавай дэлегацыі БССР на ансамблеі ААН. Быў адзін раз у Індыі (канферэнцыя «ЮНЕСКО»). З'яўляюся цяпер дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР (быў дэпутатам і папярэдніх чатырох скліканняў).

Урадам СССР узнагароджаны двума ордэнамі Леніна, ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам Чырвонай Звязды і некалькімі медалямі.

1/VIII-59 г.

Міхась Лынькоў.

„Хіба ён, чалавек, не патрабуе падыходу да сябе?“¹

Міхась Лынькоў.

МІХАСЬ ЛЫНЬКОЎ

(Бібліяграфічная даведка).

Міхась Лынькоў—адзін з старэйшых беларускіх празаікаў. Творчасць яго цесна звязана з развіццём беларускай савецкай літаратуры. Выступіўшы ў літаратуры ў 1926 г., ён неўзабаве заваяваў увагу і любоў чытачоў. Чытачы горача палюбілі яго навелы, апавяданні, аповесці і раманы, прасякнутыя высокім савецкім гуманізмам.

Разам з іншымі вядомымі беларускімі пісьменнікамі, Міхась Лынькоў прадаўжае ў беларускай літаратуры лепшыя традыцыі рускай і беларускай класічнай і савецкай літаратуры. Аб сваёй творчай вучобе ён падрабязна расказвае ў сваёй аўтабіяграфіі. «Такім настаўнікам,—піша Лынькоў,—была вялікая руская літаратура. Я вучыўся ў Гоголя, у Тургенева, у Льва Талстога, у Аляксея Максімавіча Горкага. Некалькі непасрэдных сустрэч з Аляксеем Максімавічам Горкім аказалі

¹ М. Лынькоў. Салавей-разбойнік. У кн.: Выбраныя творы. Мінск, ДВБ, 1952, стар. 86.

на мяне, як і на многіх другіх беларускіх пісьменнікаў, агромны ўплыў і ў сэнсе ідэйнай накіраванасці нашай творчасці, і ў сэнсе звычайнай фармальнай вучобы.

Адным з маіх любімых сучасных рускіх пісьменнікаў лічу Аляксандра Фадзеева.

Я ўжо не кажу аб ідэйным уплыве такіх выдатных прадстаўнікоў рускай рэвалюцыйнай дэмакратыі, як Бялінскага, Дабралюбава, Чарнышэўскага, творчасць і дзейнасць якіх адыгралі велізарную ролю ў фарміраванні беларускай савецкай літаратуры»¹).

Актыўна ўдзельнічаючы ў грамадскім жыцці рэспублікі, Міхась Лынькоў увесь час настойліва і плённа працуе ў галіне мастацкай літаратуры. Аб гэтым сведчыць яго творчая біяграфія. У СССР з 1927 па 1958 год выдадзена 61 кніга пісьменніка ў колькасці 818.550 экз., з іх у арыгінале 41 кніга тыражом 405.550 экзэмпляраў, і ў перакладзе на рускую і іншыя мовы народаў СССР—20 кніг у колькасці 413.000 экзэмпляраў. Творы Міхася Лынькова выдаваліся і за межамі СССР.

Міхась Лынькоў пачаў сваю літаратурную дзейнасць з нарысаў і вершаў. У сваёй аўтабіяграфіі ён пісаў: «Гады грамадзянскай вайны далі мне багата назіранняў. Шмат чаго пачыў я за гэты час, шмат перажыў. Да гэтых год адносяцца, па сутнасці, і першыя спробы мае выступіць з мастацкім словам. Іменна толькі спробы. Яшчэ ў 1919 годзе, будучы ў запасным палку, надрукаваў я свой першы

¹ М. Лынькоў. Аўтабіяграфія (Копія рукапісу за хоўваецца ў кабінце беларускай літаратуры і бібліяграфіі Дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя У. І. Леніна).

верш. Апублікаван ён быў, здаецца, у смаленскай газеце. Загалоўка не памятаю і зместу. У пачатку 1921 г., калі дывізія стаяла ў раёне Бабруйска, надрукаваў я другі верш у газеце «Камуніст». У той час газета друкавалася на тоўстай абгортачнай паперы, расклеівалася на платах, на сценах дамоў. Недзе на сцяне аднаго з дамоў, на адной з вуліц Бабруйска і прачытаў я гэты другі свой «твор», зместу якога таксама не памятаю. Гэтым сваім літаратурным практыкаваннем я не прыдаваў ніякага сур'ёзнага значэння, тым больш і часу на гэта не хапала, бо заняты я быў рознымі другімі справамі».¹ Але неўзабаве Міхась Лынькоў піша спелыя мастацкія творы: навелы і лірычныя апавяданні. З гэтага часу ён стала працуе ў галіне прозы і прымае актыўны ўдзел у літаратурным жыцці рэспублікі.

«З 1926 года,—успамінае аўтар,—я пачаў прымаць блізкі ўдзел у літаратурным жыцці рэспублікі, быў членам «Маладняка», заснаваў мастацкую філію ў Бабруйску, наладзіў выпуск літаратурнага альманаха «Уздым» і штомесячнага літаратурнага дадатку да газеты «Камуніст» пад назвай «Вясна». Былі ў нас яшчэ невялікія філіялы ў Рагачове, Слуцку і Клічаве. З бабруйскай філіі «Маладняка» выйшлі такія пісьменнікі і паэты, як Хвядос Шынклер, Алесь Жаўрук, Цімох Крысько, Алесь Зарыцкі, якія таксама прайшлі школу селькараўскай і газетнай работы».¹

У 1926—1927 гг. з'яўляюцца ў друку шырока вядомыя чытачу апавяданні «Гой», «Над

¹ М. Лынькоў. Аўтабіяграфія. (Рукапіс).

Бугам», «У мястэчку». «Чыгунныя песні» і інш. Письменнік-камуніст, актыўны ўдзельнік культурнага будаўніцтва ў рэспубліцы, Міхась Лынькоў ужо ў першых апавяданнях імкнецца праўдзіва паказаць фарміраванне новых рыс у свядомасці савецкага чалавека. Творы яго гэтага часу прысвечаны падзеям грамадзянскай вайны і аднаўленчага перыяду. Яскрава і пераканаўча паказвае Міхась Лынькоў у сваіх апавяданнях мару простых людзей аб шчасці і здзяйсненні гэтай мары пры Савецкай уладзе («Над Бугам», 1926; «Крот», 1927; «Чыгунныя песні», 1927; «Сінія галіфэ», 1933 і інш.).

Вялікае месца ў ранняй творчасці Міхася Лынькова займае тэма інтэрнацыянальнага выхавання людзей пры сацыялістычным ладзе. У апавяданні «Гой» (1926) Лынькоў апісвае беларускае мястэчка ў перыяд грамадзянскай вайны і выяўляе новыя рысы, якія ўнесла ва ўзаемаадносіны людзей Кастрычніцкая рэвалюцыя. Нялёгка жылося працавітаму старому шаўцу-яўрэю Мотэлю, спіна яго згорбілася ад штодзённых клопатаў і бязрадасных думак. Заспакаенне ён бачыць толькі ў рэлігіі. Ён не разумее дачку сваю Рыву, якая прагна дышае ўсім новым, свежым, у якой ужо зусім іншыя ўяўленні пра адносіны паміж людзьмі. Яна свабодна ад нацыянальнай варожасці, любіць чырвонага камандзіра Міхася і верыць у праўду яго справы. Жыццё прымушае, нарэшце, паверыць у гэтую праўду і старога Мотэля.

Шэраг твораў прысвячае Міхась Лынькоў тэме працоўнага гераізму савецкага чалавека

(«Кларнет», «Андрэй Лятун» і інш.). З серыі гэтых твораў асабліва вылучаецца апавяданне «Андрэй Лятун» (1928). Аўтар стварыў у ім паэтычны вобраз чыгуначніка, старога машыніста, люблёнага ў сваю прафесію. Узрост і здароўе не дазваляюць яму ўжо вадзіць пасажырскія цягнікі. Андрэю даводзіцца працаваць на манеўраным паравозе. Але ён прымае самы актыўны ўдзел у жыцці маладых спецыялістаў. Па-маладому гараць вочы старога, калі яму ўдаецца замяніць машыніста на пасажырскім паравозе.

У 1928 г. Лынькоў піша аповесць «Апошні зверыдавец» з жыцця рабочых невялікага шкляннага завода ў глухім кутку Беларусі. Дзея адбываецца ў канцы 20-х гадоў. Аповесць гэтая па сваіх мастацкіх вартасцях ніжэй за другія творы Міхася Лынькова і таму не так папулярна сярод чытачоў, як іншыя яго творы.

У апавяданні «Талісман» (1932) Міхась Лынькоў раскрывае высокія маральныя якасці савецкага чалавека. Аўтар апісвае двух лётчыкаў, савецкага і амерыканскага. Амерыканскаму лётчыку Джо з яго абмежаванымі марамі аб асабістай славе, аўтар супрацьстаўляе вернага сына свайго народа, мужанага і знаходлівага Сяргея Мядзведзьку. Усім ходам апавядання аб учынках герояў Лынькоў паказвае маральную і інтэлектуальную перавагу савецкага чалавека над людзьмі буржуазнага грамадства.

Тэму перавыхавання людзей ва ўмовах сацыялістычнага ладу М. Лынькоў працягвае ў апавяданнях «Саўка-агіцірнік» (1932), «Сала-

вей-разбойнік» (1932), «Світка» (1933), «На вялікай хвалі» (1934), «Баян» (1933). Письменнік выразна паказаў у гэтых творах рашаючую ролю сацыялістычнай працы ў справе перавыхавання чалавека.

Побач з творамі аб савецкіх людзях і іх творчым росце, Міхась Лынькоў спрабуе ўва-скрасіць перад чытачом вобраз старой дарэвалюцыйнай Беларусі. У 1934 г. піша ён кнігу «На чырвоных лядах». У гэтым вялікім празаічным творы Лынькоў паказвае класавыя ўзаемаадносіны паміж рознымі сацыяльнымі групамі і паступовае нарастанне рэвалюцыйнай хвалі ў перыяд першай сусветнай вайны ў глухім беларускім мястэчку.

Яскрава і жыццёва выведзены аўтарам кулак і местачковыя эксплуататары, але значна слабей удаліся яму вобразы прагрэсіўна настроенай моладзі. Слаба паказана нарастанне рэвалюцыйнай барацьбы працоўных напярэдадні 1917 года.

У рамане многа дзеючых асоб, але няма сюжэтнай лініі, таму чытаецца ён цяжка. Ацэнку рамана «На чырвоных лядах» даў у спецыяльных рэцэнзіях, апублікаваных у 1934 г.¹, народны паэт Якуб Колас. Разглядаючы раман як буйную з'яву ў літаратурным жыцці рэспублікі, Якуб Колас дае грунтоўны разгляд яго дадатных і адмоўных бакоў. Асабліваю ўвагу звяртае народны паэт на мову твору.

У 1940 г. Міхась Лынькоў піша серыю апавяданняў («Ядвісін дуб», «Тры золоты», «Су-

¹ Часоп. «Полымя рэвалюцыі», 1934, № 5, стар. 106—119; у кн.: Я. Колас. Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы. Мінск, 1957, стар. 78—84.

стрэчы», «Капля малака», «Тонкая сітуацыя», і інш.) на тэму Заходняй Беларусі, усе яны ўваходзяць у кнігу пісьменніка «Сустрэчы» (1940).

У гэтых апавяданнях аўтар дае малюнак бяспраўнага, паднявольнага жыцця працоўных Заходняй Беларусі, малюе класавых ворагаў працоўных і барацьбу народа супроць буржуазна-памешчыцкага ладу. У некаторых з іх дадзены яскравыя вобразы барацьбітоў-рэвалюцыянераў. Асабліва запамінаюцца светлыя вобразы мужных рэвалюцыянераў Крымянца і яго дачкі Гені з аповесці «Сустрэчы».

У перыяд Вялікай Айчыннай вайны Лынькоў піша апавяданні аб мужнай барацьбе савецкага народа з фашысцкімі захопнікамі. Творы гэтыя былі пасля аб'яднаны аўтарам у кнігу «Астap» (1944). З вялікай сілай мастацкага абагульнення паказвае ў іх Лынькоў новых савецкіх людзей, выхаваных і загартаваных Камуністычнай партыяй, якія пазналі радасць свабоднага жыцця і творчай працы і гатовы адстойваць гэтак жа жыццё ад любога замаху ворага. Ні карамі, ні зверствамі не маглі нямецкія фашысты знішчыць у простых савецкіх людзей веру ў перамогу.

Вялікая, свядомая любоў да сацыялістычнай Радзімы кіруе старым паляўнічым Астапам, калі ён ідзе на верную смерць, завёўшы гітлераўцаў у лясную глуш, каб адвесці іх ад месцазнаходжання партызан. Глыбокая вера ў неперажнасць савецкага народа гучыць у словах яго, звернутых да здрадніка: «Падохнеш ты сабакам і яны падохнуць, падохнуць,

голуб, не дзе дзенуцца... Ты падушыў з імі ўнукаў маіх... дзетак маіх... Але ж сыны мае б'юць вас, пляменнікі б'юць, народ вас б'е... Душу маю абмануў ты, залез у яе са словам жаласлівым... Ну, ну, ну... не крычы-ы.. ты ў мяне... не выслізвайся вужакай... Нікуды не ўцячэш, і яны табе ўжо не дапамогуць... А я ж не дапушчу цябе да смерці чалавечай...»¹

Вобразы мужных падпольшчыкаў у захопленым фашыстамі горадзе паўстаюць перад намі ў апавяданні «Салют» (1942).

Аб народных мсціўцах—беларускіх партызанах расказвае Лынькоў у апавяданнях «Падцалунак» (1942), «Насустрач жыццю» (1942), «Ірына» (1942), «Вяселле» (1942), «Дзед Аўсей і Палашка» (1943) і інш. Страшныя карціны фашысцкіх зверстваў над безабароннымі жанчынамі і дзецьмі бачым мы ў апавяданнях «Васількі» (1942), «Дзіцячы башмачок» (1942), «Недапетыя песні» (1942). Усе гэтыя апавяданні прасякнуты вялікай любоўю народа да сваёй сацыялістычнай Радзімы і нянавісцю да фашызма.

Над тэмай Вялікай Айчыннай вайны Міхась Лынькоў працуе і ў пасляваенны перыяд. У 1951 г. выдадзена першая кніга рамана-эпапеі «Векапомныя дні». Гэты вялікі эпічны твор Міхася Лынькова прысвечаны гісторыі барацьбы савецкага народа з фашысцкімі захопнікамі. Выкарыстаўшы багаты фактычны матэрыял, аўтар мастацкі аднаўляе гісторыю ўзнікнення партызанскага руху ў Беларусі ў пе-

¹ М. Лынькоў. Выбраныя творы. Мінск, ДВБ, 1952, стар. 433.

рыяд Вялікай Айчыннай вайны, веліч і арганізаваны характар народнага супраціўлення, стойкасць і мужнасць савецкіх людзей, якія абаранялі сваю справядлівую справу.

Галоўным героем рамана з'яўляецца беларускі народ. Рабочыя, калгаснікі і інтэлігенцыя, старыя і моладзь аб'яднаны адной вялікай справай. Яскрава паказвае Лынькоў ў рамане арганізуючую і накіроўваючую ролю Камуністычнай партыі ва ўсенароднай барацьбе.

Прататыпамі многіх герояў рамана з'яўляюцца сапраўдныя дзеячы партызанскай барацьбы ў Беларусі. Так, прататыпам Канстанціна Багуцкага з'явіўся Канстанцін Заслонаў. У наступных выданнях рамана Канстанцін Багуцкі проста названы Канстанцінам Заслоным, нягледзячы на тое, што мастацкі вобраз, створаны Лыньковым, сваімі біяграфічнымі данымі шмат у чым не супадае з жыццём Канстанціна Заслонава. Прататыпам бацькі Мірона з'явіўся легендарны бацька Мінай (Мінай Філіпавіч Шмыроў) і г. д. Раман закончаны пісьменнікам і выданы ў 4-х тамах у 1958 годзе.

У 1953 г. у часопісе «Полымя»¹ апублікавана апавяданне «Агні Танган'ікі». Лынькоў апісвае ў ім сучасную барацьбу прыгнечаных народаў за свае правы на самастойнасць. Дзея апавядання адбываецца ў зале паседжання Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, дзе сустракаюцца героі апавядання—прадстаўнік невялікага племені Вамеру негр Юмоа Гафет, які прывёз у ААН скаргу ад свайго наро-

¹ Часоп. «Полымя», 1953, № 5, стар. 5—20.

да на здзекі і прыгнёт англійскіх каланізатараў, і англійскі лорд Слопінг. З пераканаўчай мастацкай сілай паказана вялікая праўда, за якую змагаецца прадстаўнік працоўнага і прыгнечанага негрыянскага народа. У паўнакроўных вобразах жывых людзей—прадстаўнікоў прыгнечанага народа і імперыялістычных каланізатараў—Міхась Лынькоў яскрава выказаў сваё суровае асуджэнне каланіяльнай сістэме.

Міхась Лынькоў добра вядомы таксама сваімі задушэўнымі творамі для дзяцей. Вобразы савецкіх дзяцей сустракаем мы ў апавяданнях пісьменніка «Ядвісін дуб» (1939), «Васількі» (1942), «Дзіцячы башмачок» (1942) і інш. Але ёсць у яго і творы, спецыяльна напісаныя для дзяцей. Гэта апавяданні аб свавольнай чарадзе вясёлых, смелых савецкіх рабят («Янка-парашутыст», 1955), аб савецка-польскай вайне 1920 года і прыгодах мядзведзяняці, прыручанага чырвонаармейцамі («Пра смелага ваяку Мішку і яго слаўных таварышоў», 1935), глыбока патрыятычная апавесць «Міколка-паравоз» (1936) аб барацьбе беларускага народа на франтах грамадзянскай вайны і аб выхаванні пачуцця бязмежнай любові да Савецкай Радзімы і дзіцяці.

Кнігі Лынькова для дзяцей сагрэты вялікай любоўю да роднай зямлі з яе багатымі дарамі, на якой жывуць чудоўныя людзі—бацькі і сябры рабят.

КНІГІ М. ЛЫНЬКОВА

1. **Выбраныя творы.** (Апавяданні). Мінск. Дзяржвыд БССР, 1952. 552 стар. з партр. 10.000 экз. 10 р. 75 к.

Змест: Над Бугам.—Гой.—Крот.—Воўчы лог.—Андрэй Лятун.—«Салавей-разбойнік».—Талісман.—Баян.—На вялікай хвалі.—Выпадак на чыстцы.—Сінія галіфэ.—Маладосць.—Ядвісін дуб.—Пра хлопчыка Яську.—Сустрэчы.—Тры злоты.—Тонкая сітуацыя.—Капля малака.—Васількі.—Ірына.—Дзіцячы башмачок.—Салют.—Пацалунак.—Недапетыя песні.—Вяселле.—Дзед Аўсей і Палашка.—Насустрач жыццю.—Кавалак хлеба.—Астап.—Міколка-паравоз.

2. **Выбраныя апавяданні.** (Уступ. арт.: Ул. Агіевіч. «Кнігі Міхася Лынькова»). Мінск, Дзяржвыд БССР, 1947. XIV, 216 стар. з партр. (Выбраныя творы беларус. савецкай літ-ры. 1917—1947). 10.000 экз. 6 руб.

Змест: Над Бугам.—Сінія галіфэ.—Андрэй Лятун.—Баян.—Сустрэчы.—Тонкая сітуацыя.—Ядвісін дуб.—Тры злоты.—Васількі.—Дзіцячы башмачок.—Салют.—Пацалунак.—Недапетыя песні.—Дзед Аўсей і Палашка.—Насустрач жыццю.—Астап.

* * *

3. **Апавяданні.** Мінск, ЦБ «Маладняка», 1927. 128 стар. 1.500 экз. 70 кап.

З м е с т: Чыгунныя песні. (Эскіз).—Крот.—Над Бугам.—Гома.—Гой.

4. **Гой.** Апавяданні. Мінск, Белдзяржвыд, 1929. 72 с. (Мастацкае слова—масам!). 10.000 экз. 30 к.

З м е с т: Гой.—Беня-балагол.—Гома.

5. **Андрэй Лятун.** Зборнік апавяданняў. Мінск, Белдзяржвыд, 1930. 199 стар. 3.000 экз. 1 р. 10 к.

З м е с т: Андрэй Лятун.—Воўчы лог.—Манчжур.—У вагоне.—Радо.—У мястэчку.—Кларнет.—Журавель мой, журавель...—Беня-балагол.

6. **Андрэй Лятун.** (Апавяданні). 2-е выд. Мінск, Дзяржвыд Бел., 1932. 244 стар. 5.000 экз. 1 р.

З м е с т: Чыгунныя песні.—Крот.—Над Бугам.—Андрэй Лятун.—Воўчы лог.—Манчжур.—У вагоне.—Радо.—У мястэчку.—Кларнет.—Журавель мой. журавель...—Беня-балагол.

7. **Андрэй Лятун.** Апавяданні. Мінск, Дзяржвыд Бел., 1933. 32 с. (Серыя кніг для малапісьменных). 5.000 экз. 30 к.

З м е с т: Андрэй Лятун.—Над Бугам.

8. **Андрэй Лятун.** Выд. 4. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1936. 88 с. (Б-чка пачынаючага чытача). 10.185 экз. 95 к.

З м е с т: Андрэй Лятун.—Сінія галіфэ.—Выпадак на чыстцы.—На вялікай хвалі.

9. **Апошні зверыядавец.** (Аповесць). Мінск, Белдзяржвыд, 1930. 150 стар. 15.000 экз. 90 к.

10. **Апошні зверыядавец.** (Аповесць). Выд. 2-е. Мінск, Дзяржвыд Бел., 1931. 152 с. 3.000 экз. 90 к.

11. **Апошні зверыядавец.** Аповесць. Выд. 3-е. Мінск, Дзяржвыд Бел., 1933. 204 с. 3.000 экз. 2 р.

12. **Саўка-агіцірнік.** Аповяданні. Мінск, Дзяржвыд Бел., 1933. 42 с. 3.000 экз. 70 к.

З м е с т: Саўка-агіцірнік.—«Салавей-разбойнік».—Світка.

13. **На чырвоных лядах.** Аповесць. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1934. 321 с. [2], с. 6.000 экз. 5 р., перапл. 50 к.

14. **На вялікай хвалі.** Аповяданні. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1934, 164 с. 5.000 экз. 5 р., перапл. 1 р.

З м е с т: Талісман.—Квартырмайстар Бадай.—Сінія галіфе.—Баян.—Выпадак на чыстцы.—На вялікай хвалі.

15. **Баян.** Выбраныя аповяданні. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1935, 272 с. [2] с. 5. 185 экз. 3 р. 75 к., перапл. 30 к.

З м е с т: Андрэй Лятун.—Над Бугам.—Талісман.—Манчжур.—Гой.—Беня-балагол.—Салавей-разбойнік.—Світка.—Квартырмайстар Бадай.—Сінія галіфе.—Баян.—Выпадак на чыстцы.—На вялікай хвалі.

16. **Баян.** Аповяданні. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1937. 393 с. (Мастацкая літ-ра). 6.185 экз. 3 р. 75 к., перапл. 35 к.

З м е с т: Над Бугам.—Талісман.—Манчжур.—Гой.—Беня-балагол.—«Салавей-разбойнік».—Світка.—Квартырмайстар Бадай.—Баян.—Апошні зверыядавец.

17. **Сустрэчы.** Аповяданні. Мінск, Дзяржвыд пры СНК БССР, 1940. 193 с. 5.000 экз.

З м е с т: Дай звёздачку.—Пра хлопчыка Яську.—Восенскай ноччу.—Аб чалавечым сэрцы.—Пра маладосць.—Ядвісін дуб.—Тры золты.—Капля малака.—Тонкая сітуацыя.—Сустрэчы.

18. **Астап.** Апавяданні. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1944. 192, [2] с. 10.000 экз. 5 р.

Змест: Васількі.—Дзіцячы башмачок—Ірына.—Салют.—Пацалунак.—Кавалак хлеба.—Недапетыя песні.—Вяселле.—Дзед Аўсей і Палашка.—Насустрач жыццю.—Астап.

19. **Герой Савецкага Саюза Канстанцін Заслонаў.** Мінск, Дзяржвыд БССР, 1944. 62 стар. з партр. 10.000 экз. 80 к.

20. **Беларуская савецкая літаратура за 30 год.** Стэнаграма публічнай лекцыі, прачытанай у лістападзе 1948 г. у Мінску. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1948. 56 стар. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў БССР. XXX год БССР). 6.000 экз. 1 р.

21. **Векапомныя дні.** Раман-эпапея. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1951. [Кн. 1]. 756 стар.: 10.000 экз. 26 р.

22. **Векапомныя дні.** Раман у 4-х т. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1958. 10.000 экз.

Т. 1. 419 с. 9 р.

Т. 2. 397 с. 8 р. 80 к.

Т. 3. 476 с. 9 р. 80 к.

Т. 4. 443 с. 9 р. 40 к.

23. **Агні Танган'ікі.** Апавяданне. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1957. 37 с. (Б-чка беларус. нарыса і апавядання). 10.000 экз. 45 к.

КНІГІ М. ЛЫНЬКОВА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

24. **Выбраныя творы.** Аповесць і апавяданні. (Уступ. арт. *М. Піотуховіча* «Мастацкая проза М. Лынькова»). Мінск, Белдзяржвыд, 1931. 345 стар. з партр. (Беларускія пісьменнікі ў школе). 5.000 экз. 1 р., перапл. 20 к.

Змест: Апошні зверыядавец.—Андрэй Лятун.—Чыгуныя песні.—Над Бугам.—Гой.—У мястэчку.—Беня-балагол.

25. **Выбраныя творы.** Мінск, Дзяржвыд БССР, 1934. 269 [2] с. (Школьная серыя). 5.000 экз. 1 р. 20 к. перапл. 20 к.

Змест: Апошні зверыядавец.—Андрэй Лятун.—Над Бугам.—Беня-балагол.—Саўка-агіцірнік.—Салавей-разбойнік.—Баян.

26. **Выбраныя апавяданні.** Мінск, Дзяржвыд БССР, Дзіцяч. літ-ра, 1938. 289 [2] стар. 7.000 экз. 3 р. 50 к.

Змест: Андрэй Лятун.—Сінія галіфэ.—Выпадак на чыстцы.—Над Бугам.—Талісман.—Манчжур.—Гой. Беня-балагол.—«Салавей-разбойнік».—Баян.

27. **Выбраныя апавяданні.** Уступны артыкул *Л. Барага*. Мінск, Дзяржвыд пры СНК БССР,

1941. 255 стар. з партр. (Школьная б-ка).
10.000 экз. 3 р.

Змест: Гой.—Над Бугам.—Андрэй Лятун. —
«Салавей-разбойнік».—Талісман. —Баян.— На вялікай
хвалі.—Сустрэчы.

28. **Апавяданні.** (Уступ. артыкул *М. Клімковіча* «Міхась Лынькоў»). Мінск, Дзяржвыд БССР, рэд. дзіцяч. літ-ры, 1946 (на вокл.: 1947). 112 стар. з іл. (Школьная б-чка).
20.000 экз.

Змест: Васількі.—Дзіцячы башмачок.—Астап. —
Недапетыя песні.—Кавалак хлеба.—Насустрэч жыццю.

29. **Апавяданні.** Мінск, Дзяржвыд БССР,
рэд. вуч.-пед. літ-ры, 1948. 160 стар. з партр.
(Б-чка школьніка). 20.000 экз. 4 р. 25 к. пер.
75 к.

Змест: Над Бугам.—Андрэй Лятун.—Баян.—Су-
стрэчы. — Васількі. — Дзіцячы башмачок. — Ірына.—
Салют.—Пацалунак. —Кавалак хлеба. — Недапетыя
песні.— Насустрэч жыццю.—Астап.

30. **Янка-парашутыст.** (Апавяданне для дзя-
цей). Мінск, Дзяржвыд БССР, Дзіцячая літ-
ра, 1937, 53 стар. з іл. 10.185 экз. 1 р.

31. **Міколка-паравоз.** (Аповесць для дзя-
цей). Мінск, Дзяржвыд БССР, 1937. 19 стар.,
10 укл. л. іл. 10.000 экз. 5 р. 50 к.

32. **Міколка-паравоз.** (Аповесць для дзя-
цей). Мінск, Дзяржвыд БССР, Рэд. дзіцяч.
літ-ры, 1947. 168 стар. з іл. (Першая б-чка
школьніка). 30.000 экз. 3 р. 70 к.

33. **Міколка-паравоз.** (Аповесці для дзяцей)
Мінск, Вучпедвыд БССР, 1953. 125 стар. з іл.,
6 л. іл. (Школьная б-ка). 20.000 экз. 5 р. 30 к.

Змест: Мікёлка-паравоз.—Пра смелага ваяку Мішку і яго слаўных таварышаў.

34. **Пра смелага ваяку Мішку і яго слаўных таварышаў.** (Казка-аповесць для дзяцей малодшага ўзросту). Мінск, Дзяржвыд БССР, 1937. 71 стар. з іл. 15.000 экз. 1 р. 50 к.

35. **Пра смелага ваяку Мішку і яго слаўных таварышаў.** (Казка-аповесць для дзяцей малодшага ўзросту). Выд. 2-е. Мінск, Дзяржвыд пры СНК БССР, 1940. 68 стар. з іл. 10.000 экз. 2 р.

36. **Пра смелага ваяку Мішку і яго слаўных таварышаў.** (Казка-аповесць для дзяцей малодшага ўзросту). Мінск, Дзяржвыд БССР, рэд. дзіцяч. літ-ры, 1947. 102 стар. з іл. (Першая б-чка школьніка). 15.000 экз. 1 р. 50 к.

37. **Ядвісін дуб.** (Апавяданне). Мінск, Дзяржвыд пры СНК БССР, 1940. 62 стар. 10.000 экз. 1 р. 30 к.

**КНИГИ М. ЛЫНЬКОВА,
ВЫДАДЗЕНЬЯ У ПЕРАКЛАДЗЕ НА
МОВЫ НАРОДАУ С С С Р**

На русской мове

38. **Избранные рассказы.** Авториз. пер. с белорус. Минск, Госиздат БССР, 1949. 243 стр. с портр. 10.000 экз. 8 р. 50 к.

Содержание: Андрей Летун.—Над Бугом.—Талисман.—Баян.—Встречи. — Тонкая ситуация. — Ядвисин дуб.—Три злотых. — Васильки. — Детский башмачок.—Салют. — Поцелуй.—Ирина. — Недопетые песни.— Дед Евсей и Палашка. —Навстречу жизни. — Кусок хлеба.— Свадьба.—Астап.

39. **Избранные рассказы.** Авториз. пер. с белорус. М., «Советский писатель», 1949. 238 стр. 15.000 экз. 5 р. 50 к.

Содержание: Ядвисин дуб.—Три злотых. — Тонкая ситуация.— Встреча.—Астап.—Дед Евсей и Палашка.—Детский ботинок.—Васильки.—Кусок хлеба.—Недопетые песни.—Поцелуй. —Салют. —Ирина.— Навстречу жизни.—Свадьба.

40. **Рассказы.** (1942—1943). Авториз. пер. с белорус. Е. Мозолькова. М., Гослитиздат, 1944. 96 стр. 10.000 экз. 2 р.

Содержание: Салют.—Поцелуй.—Васильки. — Кусок хлеба.—Недопетые песни. —Свадьба.—Дед Евсей и Палашка.—Астап.

41. **Повести.** (Для детей среднего возраста). Илл. А. Волкова. Минск, Госиздат БССР, Ред. дет. и юнош. лит-ры, 1957. 198 стр. с илл. 50.000 экз. 3 р. 90 к.

Содержание: Миколка-паровоз.—Про смелого вояку Мишку и его славных товарищей.

42. **На большой волне.** Рассказы. Авториз. пер. с белорус. *В. Тарсиса* и *В. Глазырина*. М.: Гослитиздат, 1935. 139 [2] стр. 10.000 экз. 1 р. 75 к.

Содержание: Талисман.—На большой волне. — Баян.—Случай на чистке. — «Соловей-разбойник». — Синие галифе.—Над Бугом.—Квартирмейстер Бадай.

43. **Белорусская советская литература за 30 лет.** Стенограмма публичной лекции, прочитанной в ноябре 1948 г. (Пер. с белорус.). Минск, Госиздат БССР, 1948. 59 стр. (О-во по распространению полит. и науч. знаний Белорус. ССР. XXX лет БССР). 6.000 экз. 1 р.

44. **Незабываемые дни.** (Кн. 1). Роман. Авториз. пер. с белорус. *В. Тарсиса*. Илл. В. М. Лыкова. М., Воениздат, 1953. 680 стр. с илл. 15 р. 10 к.

45. **Незабываемые дни.** (Кн. 1). Роман. Авториз. пер. с белорус. *В. Тарсиса*. Изд. 2-е. испр. М., Воениздат, 1954. 656 стр. с илл. 15 р.

46. **Незабываемые дни.** (Роман). Пер. с белорус. Минск, Учпедгиз БССР, 1956. (Школьная б-ка). 622 стр. 50.000 экз. 14 р. 30 к.

47. **Миколка-паровоз.** (Для младш. и сред. возраста). Авториз. пер. с белорус. *Р. Рубиной*: М., Детгиз, 1955. 128 стр. с илл. 30.000 экз. 3 р. 50 к.

48. **Миколка-паровоз.** Повесть. (Для младш. и сред. возраста). Авториз. пер. с белорус. *Р. Рубиной*. Рис. *Б. Лебедева*. М., Детгиз, 1956. 142 стр. с илл, 75.000 экз. 3 р. 30 к.

На латышской мове.

49. **Міколка-паравоз.** (Аповесць. Для дзяцей. Пер. *К. Плорына*. Уступ. артыкул *Р. Рубінай*). Рыга, Латдзяржвыд, 1958. 142 стар. з іл. 15.000 экз. 3 р. 20 к.

На ўкраінскай мове

50. **Міколка-паравоз.** (Аповесць Для малодш. и школьн. узросту. Аўтарыз. пер. з беларус. *Г. Вігурскай*). Кіеў, «Моладзь», 1956. 132 стар. з іл. 3 р. 60 к.

На яўрэйскай мове.

51. **Апавяданні.** Мінск, Дзяржвыд Бел., 1931. 72 стар. 3.000 экз. 60 к.

Змест: Гой.—Гома.—Беня-балагол.

52. **Баян.** Апавяданне. Пер. з беларус. Мінск, Дзяржвыд Бел., 1934. 47 стар. 2.000 экз. 55 к.

53. **Міколка-паравоз.** Аповесць. Пер. з беларус. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1938. 128 стар. 3.000 экз. 5 р. 50 к.

54. **На вялікай хвалі.** Апавяданні. Пер. з беларус. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1936. 127 стар. 2.185 экз. 1 р. 20 к., перапл. 25 к.

Змест: На вялікай хвалі.—Талісман.—Квартыр-мейстр Бадай.—Сінія галіфэ.—Выпадак на чыстцы.

55. **Пра смелага ваяку Мішку.** Казка. Пер. з беларус. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1938. 71 стар. 2.000 экз. 1 р. 50 к.

**КНІГІ М. ЛЫНЬКОВА,
ВЫДАДЗЕННЫЯ У ПЕРАКЛАДЗЕ НА
ЗАМЕЖНЫЯ МОВЫ**

На польскай мове

56. **Андрэй Лятун.** Апавяданні. Пер. з беларус. Мінск, Дзяржвыд Бел., 1934. 3.000 экз. 50 к.

Змест: Андрэй Лятун.—Над Бугам.

57. **Апошні зверыядавец.** Аповесць. Пер. з беларус. Мінск, Дзяржвыд БССР., 1934. 75 стар. 3.000 экз. 1 р. 20 к.

58. **Апавяданні.** Пер. з беларус. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1934. 3.000 экз. 50 к.

Змест: Андрэй Лятун.—Над Бугам.

59. **Апавяданні.** Пер. з беларус. мовы *Ірэны Новак*. Рэд. *Станіслава Гяро*. Варшава, 1951. 221 стар. (Літаратура народаў СССР). 10.500 экз.

Змест: Ядвісін дуб.—Тры золты.—Тонкая сітуацыя.—Сустрэчы.—Астап.—Дзед Аўсей і Палашка.—Дзіцячы башмачок.—Ганаровы салют. (у арыгінале «Салют»).—Ірына.—Насустрач жыццю.— Вяселле.

60. **Векапомныя дні.** Раман. Пер. М. Трачэўскага. Варшава, 1956. 920 стар.

На румынскай мове

61. **Векапомныя дні.** Раман. Пер. з беларус.
т. 1—2. Бухарэст, 1955.

Т. 1. 512 стар.

Т. 2. 488 стар.

*„Лірычную плынь унёс у нашу
празаічную мову М. Лынькоў.
У яго творах мы знаходзім
надзвычай паказальныя ўзоры
іранічнай мовы. Шмат цікава-
га і трапнага ў сваеасаблівай
лынькоўскай лексіцы“¹*

Пятро Глебка

ЛІТАРАТУРА АБ ЖЫЦЦІ І ТВОРЧАСЦІ М. ЛЫНЬКОВА

(Зводка крытычных матэрыялаў)

а) БІАГРАФІЧНЫЯ І ЛІТАРАТУРНА- КРЫТЫЧНЫЯ АРТЫКУЛЫ:

62. **Крапіва К.** Письменник-большевик. Газ.
«Літаратура і мастацтва», 1949. 26 лістапада.

Кандрат Крапіва дае сціслую характарыстыку асноў-
ных рыс творчасці Міхася Лынькова. Ён падкрэслі-
вае, што «Міхасю Лынькову, як пісьменніку, не да-
вялося хадзіць у пачынаючых. Ва ўсякім разе, я не
памятаю, каб хто калі-небудзь называў яго пачына-
ючым пісьменнікам.

У першых яго творах—«Гой», «Над Бугам» і інш.—
выявіўся не толькі талент пісьменніка, але і яго гра-
мадская сталасць. Большевіцкая партыйнасць была
нязменным кіруючым прынцыпам у працы пісьменніка,
і таму ў яго творчасці мы не наглядаем ідэйных зры-
ваў і хістанняў. Гэта творчасць пісьменніка-больша-
віка.

Перамога новага над старым, услаўленне людзей са-
цыялістычнай працы, вызваленне чалавека ад пера-

¹ П. Глебка. Нататкі пра беларускую літаратурную
мову. Газ. «Літаратура і мастацтва», 1950, 1 кра-
сав.

жыткаў капіталізма з'яўляюцца асноўнымі матывамі ў творчасці Міхася Лынькова. У цэнтры ўвагі пісьменніка заўсёды знаходзіцца савецкі чалавек, якога мы бачым у працэсе яго росту».

63. Агіевіч У. Творчасць Міхася Лынькова. У кн.: *У. Агіевіч. Літаратура і жыццё.* (Зб. артыкулаў). Мінск, ДВБ, 1954. стар. 94—115; у кн.: *Беларуская савецкая літаратура. Падручнік для IX—X класаў сярэдняй школы.* Выд. 9-е. Мінск, 1958. стар. 131—152.

Разгорнуты артыкул аб жыцці і творчасці пісьменніка. На прыкладзе падрабязнага разгляда некаторых твораў Міхася Лынькова Ул. Агіевіч паказвае творчы яго шлях і выяўляе асноўныя ідэі і мастацкія асаблівасці творчасці.

Аўтар артыкула выказвае наступныя асноўныя палажэнні:

«Міхась Лынькоў выявіў сябе здольным і сваеасаблівым майстрам апавядальнага жанра...

Горкаўскі гуманізм, чулыя адносіны да працоўнага чалавека, глыбокая вера ў канчатковую перамогу праўды чалавека, бязмежная адданасць савецкаму народу—ўсё гэта рабілася найлепшым здабыткам і вызначала якасці творчасці Міхася Лынькова. Ненавідзячы стары свет з яго затхлым мяшчанскім бытам, Лынькоў у сваёй творчасці ішоў па шляху сцвярджэння і раскрыцця характару чалавека, народжанага працэсамі рэвалюцыйных пераўтварэнняў...

У Міхася Лынькова, як у кожнага таленавітага мастака, ёсць свой стыль, свая мастацкая манера пісання; яму ўласціва ўмелае спалучэнне шырокага рэалістычнага адлюстравання рэчаіснасці з ідэйнай глыбінёй. здольнасць перадаваць шматграннасць жыцця і ў той жа час знаходзіць яго галоўныя, вядучыя тэндэнцыі...

Міхась Лынькоў на ранніх этапах сваёй творчасці выявіў выразную схільнасць да так званай арнаментальнай прозы... Лынькоў... імкнецца надаць мове рамантычную афарбоўку, зрабіць яе мілагучнай. Але побач з гэтым у творчай манеры пісьменніка відавоч-

на імкненне да ўжывання слова грубаватага, па-народнаму рэзкага і адчувальнага... Выкарыстоўваючы мясцовыя словы ў мове герояў, пісьменнік дае тым самым характарыстыку іх культурнага ўзроўню, іх асяроддзя... Мова герояў становіцца больш жывой, праўдзівай і заўсёды адрознай ад мовы самога аўтара».

Аўтар артыкула разглядае мастацкія сродкі М. Лынькова, падкрэслівае значэнне дэталі, прыёму інверсіі ў мове і кампазіцыі, характарызуе пейзаж.

У артыкуле разгледжаны наступныя творы: «Над Бугам», «Гой», «Манчжур», «Андрэй Лятун», «Рад», «Апошні зверыядавец», «Талісман», «Салавей-разбойнік», «Світка», «На вялікай хвалі»; «Сустрэчы», «Астап» і «Векапомныя дні».

64. **Агіевіч, У.** Міхась Лынькоў. У кн.: *М. Лынькоў*. Выбраныя апавяданні. Мінск, ДВБ, 1947, стар. V—XIV.

Некалькі скарачаны варыянт папярэдняга артыкула.

65. **Агіевіч, Ул.** Любімы пісьменнік. Газ. «Літаратура і мастацтва», 1949, 26 лістап.

У артыкуле дадзены кароткія біяграфічныя звесткі і сціслы агляд літаратурнай творчасці М. Лынькова. Разглядаюцца апавяданні «Над Бугам», «Манчжур», «У мястэчку», «Кларнет», «Журавель мой, журавель», «Андрэй Лятун» і інш. і раман «Векапомныя дні».

Аўтар артыкула падкрэслівае, што «М. Лынькоў адзін з першых у беларускай літаратуры адчуў тое якасна новае, што адрознівала Савецкую Беларусь ад Беларусі старой, дарэвалюцыйнай... Па-горкаўску вучачыся ненавідзець стары свет з яго затхлым мяшчанскім побытам, М. Лынькоў у сваёй творчасці ішоў па шляху сцвярджэння характару чалавека, народжага працэсамі рэвалюцыйных пераўтварэнняў».

66. **Бугаёў Д. Я.** Праблема працы ў творчасці М. Лынькова 20—30 гадоў. У кн.: *Ученые записки (Мозырского гос. пед. ин-та)*. Вып. 2, 1958, стр. 49—69.

Аўтар артыкула характарызуе вобразы апавяданняў М. Лынькова 20—30 гадоў і паказвае чытачу, якую ролю адыгрывае праца ў фарміраванні характару гэтых персанажаў.

Асноўныя думкі артыкула:

...«Лынькоў прынёс з сабой у беларускую савецкую літаратуру сваю любімую тэму, сваё кола вобразаў, сваю адметную мастацкую манеру.

Разам з тым ён настойліва і плённа вучыўся ў літаратурных папярэднікаў і сучаснікаў, старанна засвойваў перадавыя традыцыі беларускай, украінскай і вялікай рускай культуры...

Асабліва плённае ўздзеянне на М. Лынькова аказала горкаўская ідэя аб гуманістычна-выхаваўчым значэнні працы ў сацыялістычным грамадстве... (стр. 51)

Паэтызуючы ў ранніх апавяданнях... любоў чалавека да працы і самую чалавечую працу, М. Лынькоў таксама ідзе ўслед за А. М. Горкім, а разам з тым прадаўжае купалаўска-коласаўскія традыцыі беларускай дакастрычніцкай літаратуры, якія ў сваю чаргу складаліся пад жыватворным уздзеяннем дарэвалюцыйных горкаўскіх твораў.

Але М. Лынькоў не толькі прадаўжае гэтыя купалаўска-коласаўскія традыцыі ўслаўлення працы. Ён узбагачае і развівае іх у новых грамадска-гістарычных умовах. Ужо ў апавяданні «Андрэй Лятун» М. Лынькоў упершыню ў сваёй творчасці паставіў праблему новай ацэнкі нашым грамадствам чалавека-працаўніка, праблему новага характару працы ва ўмовах савецкага ладу» (стар. 54).

У артыкуле разгледжаны апавяданні «Андрэй Лятун», «Баян», «На вялікай хвалі», «Салавей-разбойнік» і «Талісман».

67. Бугаёў, Д. Я. Мастацкія асаблівасці твораў М. Лынькова 20—пачатку 30-х гадоў. У кн.: Беларуская літаратура. Даследаванні і публікацыі. [Вып]. 2. Мінск, АН БССР, 1952, стар. 192—219.

Артыкул прысвечаны стылю ранняй прозы Міхася Лынькова. Аўтар артыкула аналізуе партрэтныя зама-

лѣўкі, аўтарскія адступленні, будову сказа, моўна-стылістычныя сродкі гумару і сатыры і іншыя мастацкія сродкі пісьменніка. Аналіз зроблены на аснове разгляда твораў «Апошні зверыядавец», «Гой», «Крот», «Воўчы лог», «У вагоне», «Талісман», «Світка», «Андрэй Лятун», «Саўка-агіцірнік» і інш., стыль якіх параўноўваецца ў канцы артыкула са стылем апошніх твораў пісьменніка.

Асноўныя думкі артыкула:

1) Ранняя проза М. Лынькова ўласціва павышаная эмацыянальнасць, паэтычнасць, прыўзняты лірызм, адкрытая суб'ектыўнасць.

2) Яркая маляўнічых фарбаў, часам залішня расквечанасць.

3). Моцная гумарыстычная афарбоўка, якая сведчыць аб аптымізме, здаровым светаадчуванні аўтара. Калі аўтар перабірае меру, гумар становіцца грубатым.

«Асноўныя асаблівасці стылю,—кажа аўтар артыкула,—што праявіліся ў прозе М. Лынькова 20-пачатку 30-х гадоў, засталіся і ў далейшым характэрнымі рысамі яго індыўдуальнай мастацкай манеры... Прычым. змены адбываліся ў напрамку паслаблення рамантычнай прыўзнятасці. М. Лынькоў паступова і настойліва вызваляўся ад празмернай метафарычнасці і гіпербалічнасці, залішняй расквечанасці радка, рэзкай стракатасці фарбаў і да т. п.

Паэтычнасць і адкрытая суб'ектыўнасць і цяпер з'яўляюцца характэрнымі асаблівасцямі лынькоўскай прозы... Але і тут, у характары паэтычнасці і адкрытай суб'ектыўнасці, адбыліся пэўныя зрухі. Паэтычнасць стала больш арганічнай, унутранай, калі можна так сказаць, адкрытая суб'ектыўнасць—менш крыклівай... Гумарыстычнасць... засталася як важная рыса лынькоўскага стылю... Але гумар пісьменніка стаў больш глыбокім, вызваліўся ад грубаватасці і асобных натуралістычных момантаў, меўшых месца ў прозе 20-пачатку 30-х гадоў».

68. Вітка В. Клапатлівы і чулы настаўнік. Газ. «Літаратура і мастацтва», 1949, 26 лістап.

«Аб пісьменніку,—кажа аўтар артыкула,—мяркуюць па яго творах, але асабіста для мяне Міхась Лынькоў не ўяўляецца без той велізарнай палітычнай, грамадскай і арганізатарскай дзейнасці, якая фармавала і гартавала яго, як выдатнага пісьменніка». Васіль Вітка расказвае чытачу аб рабоце Міхася Лынькова з маладымі аўтарамі, аб тым, як чула ставіўся ён да пачынанняў моладзі.

69. Глебка П. Кандыдат у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР Міхась Ціханавіч Лынькоў. Часоп. «Полымя», 1947, № 1, стар. 8—10.

Паэт Пятро Глебка характарызуе літаратурную і грамадскую дзейнасць Міхася Лынькова.

У артыкуле падкрэсліваюцца наступныя асаблівасці твораў Міхася Лынькова.

«Ужо самыя першыя творы Міхася Лынькова,—піша П. Глебка,—паказалі яго як таленавітага і арыгінальнага пісьменніка. У іх адчуваўся аўтар здольны і ўдумлівы, наглядальны і багаты жыццёвым вопытам. Поўны нястрыманых парыванняў да новага, ён бязлітасна выкрывае ў сваіх апавяданнях жудасную спадчыну старога свету...

Міхась Лынькоў паказвае, як у агні грамадзянскай вайны, у горне разняволенай працы, перад агульнымі інтарэсамі народа знікаюць прыватныя мізерныя клопаты чалавека, яго хітрыкі, а часта і справядлівыя, але дробныя справы...

Перад вялікай праўдай новага жыцця гэтыя людзі, прыціснутыя ў мінулым голадам і здзекамі, брудам і тванню свайго бытавання, ажываюць ізноў дзеля добрых імкненняў і здольны на гераізм у бітвах і на подзвігі ў працы...

Тэма доблесных, баявых учынкаў шырока распрацавана Міхасём Лыньковым у яго апавяданнях аб грамадзянскай вайне. Тэма працоўнага гераізма знайшла сваё адлюстраванне ў творах пра першыя гады аднаўлення пасля грамадзянскай вайны...

Трэцюю групу апавяданняў Міхася Лынькова складаюць рэчы, у якіх рысы абноўленага чалавека праяўляюцца не столькі ў знешніх гераічных учынках, колькі ў высокароднай мужнасці яго душы. Такім во-

бразам з'яўляецца вобраз Рыпіны Скварчун з апавядання «Радо»...

Пісьменнік расказвае... аб грамадзянскай вайне («Міколка-паравоз»), аб аднаўленні гаспадаркі («Апошні зверыядавец»), аб новых сацыялістычных будоўлях («На вялікай хвалі»), аб калектывізацыі («Саўка-агіцірнік»), аб вызваленні Заходняй Беларусі («Сустрэчы»)

Тэма савецкага патрыятызма з асаблівай сілай загучала ў творчасці Міхася Лынькова ў час Вялікай Айчыннай вайны...

У яго творах знайшлі адлюстраванне амаль усе найбольш важныя падзеі з жыцця нашай краіны. Але на фоне гэтых падзей у цэнтры ўвагі пісьменніка заўсёды стаіць чалавек. Паказваючы станаўленне і росквіт савецкай краіны, Міхась Лынькоў паказвае станаўленне і рост новага сацыялістычнага чалавека»...

70. Зарыцкі А. У дзень пяцідзсяцігоддзя. Газ. «Літаратура і мастацтва», 1949, 26 лістап.

Алесь Зарыцкі напамінае чытачу пра незабыўныя вобразы твораў Міхася Лынькова—Андрэя Лятуна, Ваньку Разанскага, Астапа і інш. і выказвае сваю ўдзячнасць аўтару за тое, што «Міхась Ціханавіч не толькі адзін з выдатнейшых нашых прэзаікаў, але і чулы таварыш-настаўнік, які шмат каму з пісьменнікаў дапамог выявіць свае здольнасці і цвёрда стаць на літаратурны шлях».

71. Карнеёў Л. Міхась Лынькоў. «Настаўніцкая газета», 1949, 8 снежня.

Аўтар артыкула робіць сціслы агляд творчасці Міхася Лынькова, падкрэсліваючы ўвесь час дамінуючую ідэю яго твораў—ідэю аб перавыхаванні чалавека пад уплывам сацыялістычнай працы.

У артыкуле разглядаюцца творы «Андрэй Лятун», «Міколка-паравоз», «Сустрэчы», «Астап», «Векапомныя дні» і інш. Вылучаюцца апавяданні, у якіх М. Лынькоў малюе вобразы дзяцей («Міколка-паравоз», «Васількі», «Дзіцячы башмачок», «Ірына», «Пацалунак», «Недапетыя песні», «Астап»).

72. **Карпаў У.** Выдатны беларускі празаік. (Да 50-годдзя з дня нараджэння). Газ. «Савецкі селянін», 1949, 8 снежня.

Кароткія біяграфічныя звесткі і сціслы агляд тэматыкі твораў М. Лынькова.

73. **Карпаў Ул.** Проза Міхася Лынькова. У кн.: *Ул. Карпаў*. Па шляху сталасці. Літаратурна-крытычныя артыкулы аб беларускай прозе і драматургіі. Мінск, 1952, стар. 279—341.

Грунтоўны артыкул аб творчым шляху Міхася Лынькова і аб месцы яго творчасці ў працэсе развіцця беларускай прозы.

Ул. Карпаў падрабязна характарызуе мастацкія вобразы апавяданняў і раманаў Лынькова. (Апавяданняў: «Над Бугам», «Андрэй Лятун», «Салавей-разбойнік», «Талісман», «Сустрэчы», «Тры злоты», «Капля малака», «Астап», «Дзіцячы башмачок», «Салют»; раманаў: «На чырвоных лядах», «Векапомныя дні»).

Асабліва многа старонак адводзіць аўтар артыкула аналізу раманаў. Раман «Векапомныя дні» разглядаецца ў артыкуле ў цеснай сувязі з іншымі буйнымі беларускімі творамі партызанскай тэматыкі.

Асноўныя вывады артыкула: «Творчы шлях Міхася Лынькова—гэта шлях ідэйна-мастацкага росту і паспяховага авалодання метадам сацыялістычнага рэалізма, шлях пошукаў гармоніі формы і зместу і паступовага вызвалення ад залішняй ускладнёнасці вобразнай сістэмы і маляўнічых сродкаў. Па сутнасці, гэта—адзін з шляхоў беларускай прозы да сваёй сталасці. Ад ранніх апавяданняў і навел, рамантычна ўзнёслых, расквечаных і аздобленых слоўным арнамантам, ад шырокага, але слаба арганізаванага і не пазбаўленага натуралізма, рамана «На чырвоных лядах», праз зборнікі апавяданняў «Сустрэчы» і «Астап» М. Лынькоў прышоў да стварэння народнай эпапеі «Векапомныя дні»—твора мужа і глыбокага, у якім рамантыка змагання вырастае з самага суролага, асветленага высокай мэтай, змагання». (стар. 340—341).

74. Клімковіч М. Міхась Лынькоў. (Уступ. артыкул). У кн.: *М. Лынькоў*. Апавяданні. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1946 (Школьная б-ка), стар. 5—15.

У лёгкай апавядальнай форме знаёміць уступны артыкул школьнікаў з жыццём і творчай дзейнасцю Міхася Лынькова. Асабліва падрабязна расказвае М. Клімковіч аб дзіцячых гадах Міхася Лынькова. У біяграфічных звестках артыкула сустракаюцца недакладнасці (гл. аўтабіяграфію М. Лынькова ў даным даведніку).

Знаёмячы чытачоў з тэматыкай творчасці Міхася Лынькова, аўтар артыкула разглядае апавяданні «Гой», «Над Бугам», «Чыгунныя песні», «На вялікай хвалі», «Баян», «Сустрэчы», «Астап», аповесць «Апошні звычайца» і інш. Асобна вылучае ён творы, у якіх дзейнымі асобамі з'яўляюцца дзеці: «У мястэчку», «Міколка-паравоз», «Пра смелага ваяку Мішку і яго слаўных таварышаў», «Янка-парашутыст», «Ядвісін дуб», «Васількі», «Пацалунак», «Дзіцячы башмачок» і інш.

75. Пшырков Ю. С. Міхась Лыньков. В кн.: *Очерк истории белорусской советской литературы*. М., Акад. наук СССР, 1954, гл. 10, стр. 236—304.

Автор статьи знакомит читателей с биографией писателя, даёт сжатый очерк наиболее известных его произведений и характеризует Михася Лынькова как одного из наиболее крупных и популярных прозаиков Советской Белоруссии.

Герои произведений Михася Лынькова,—говорит автор статьи,—«воплощают в себе наиболее существенные черты характера советских людей. Писатель художественно правдиво показал, какие большие изменения произошли после революции в характере белорусского народа, как в битвах на полях гражданской войны и в борьбе за построение социалистического общества происходило формирование Белорусской социалистической нации.

Величие и творческий характер революции весьма наглядно показываются писателем в противопоставлении

советского человека человеку буржуазной цивилизации»... (стр. 293).

Сила и поэтическая прелесть ранних рассказов М. Лынькова «заключается в страстном и горячем протесте против косности, нелепых предрассудков и представлений, выработанных в условиях эксплуататорского общества, в утверждении новых, разумных взаимоотношений между людьми...» (стр. 290).

«Лыньков выступил в белорусской советской литературе как представитель социалистического реализма. Глубоко реалистический показ событий дается в революционно-романтическом освещении. Романтическую окраску придают произведению лирическая взволнованность и приподнятость стиля, частое употребление инверсии в построении сюжета и отдельной фразы, своеобразная форма зачина рассказа...» (стр. 291).

«Язык и стиль ранних рассказов М. Лынькова дают известное представление о своеобразии и особенностях стиля белорусской советской литературы 20-х годов. В первый период творчества М. Лыньков отдал дань увлечению ритмической прозой. В произведениях писателя довольно заметно проявилось стремление к усложненным метафорическим образам, инверсионному построению фразы и широко применяемому, не всегда оправданному, употреблению диалектизмов...» (стр. 296—297).

«Лыньков много и упорно работал над усовершенствованием своего мастерства, и это сказалось на особенностях его языка. Писатель отказался от внешне эффектного слова, стремясь к тому, чтобы фраза обладала внутренней силой и красотой, чтобы язык был простым, ярким и выразительным. И в этом направлении он достиг многого, о чем свидетельствуют его произведения периода Отечественной войны и особенно роман «Незабываемые дни» (стр. 297).

В статье дается оценка произведениям «Над Бугом», «Квартирмейстер Бадай», «Гой», «Чугунные песни», «Баян», «Крот», «Талисман», «На красных вырубках», «Встречи», «Соловей-разбойник» и др. Заканчивается статья подробной характеристикой романа «Незабываемые дни», которая мало чем отличается от оценки, данной автором статьи в специальной рецензии

на роман, помещенный в газете «Звезда» за 18 апр. 1952 г. (См. № 107 данного библ. справочника).

76. Пшыркоў Ю. С. Міхась Лынькоў. У кн.: Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Дапаможнік для студэнтаў ВНУ. Мінск, ДВБ, 1956, стар. 501—519.

Біяграфія і агляд творчасці. Асноўныя палажэнні артыкула:

1. «Міхась Лынькоў з'яўляецца адным з буйнейшых сучасных пісьменнікаў Савецкай Беларусі, відным прадстаўніком літаратуры сацыялістычнага рэалізма».

2. «Многа сваіх твораў ён прысвяціў распрацоўцы рабочай тэматыкі. У апавяданнях аб жыцці горада і вёскі ён паказваў творчы характар рэвалюцыі, вялікую выхаваўчую ролю сацыялістычнай працы».

3. «Асноўнай праблемай усёй даваеннай творчасці М. Лынькова з'яўляецца праблема перавыхавання чалавека ва ўмовах сацыялістычнага будаўніцтва».

4. «У творчасці ваеннага і пасляваеннага часу М. Лынькоў адлюстравваў эпоху гераічнай барацьбы савецкага народа з фашысцкімі захопнікамі, паказваў мужнасць, стойкасць і згуртаванасць савецкага народа, яго адданасць Савецкай Радзіме і вялікім ідэям камунізму, яго маральную перавагу над людзьмі капіталістычнага свету».

У артыкуле аналізуюцца творы «Над Бугам», «Кватэрмайстар Бадай», «Манчжур», «Гой», «Чыгунныя песні», «Андрэй Лятун», «Баян», «Талісман», «На чырвоных лядах», «Сустрэчы», «Векапомныя дні».

77. Пшыркоў Ю. і Барсток М. Пачэсны шлях [М. Ц. Лынькова]. Газ. «Літаратура і мастацтва», 1951, 10 лютага.

Артыкул прысвечаны кандыдату ў дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР Міхасю Ціханавічу Лынькову. вылучанаму працоўнымі Жабчыцкай выбарчай акругі ў 1951 г.

Аўтары падаюць кароткія біяграфічныя звесткі і характарызуюць Міхася Лынькова як выдатнага пісьменніка, вучонага і грамадскага дзеяча.

78. Шкраба Р. Міхась Лынькоў. Газ. «Літаратура і мастацтва», 1947, 11 студз.

Падвальны артыкул аб жыцці, грамадскай і літаратурнай дзейнасці пісьменніка.

Вызначыўшы як асноўную тэму творчасці Міхася Лынькова тэму перавыхавання людзей у працэсе творчай сацыялістычнай працы і стварэнне вобраза новага савецкага чалавека, аўтар артыкула падмацоўвае сваю думку разглядам асобных твораў («Над Бугам», «Баян», «На вялікай хвалі», «Салют», «Талісман», «Дзіцячы башмачок», «Ірына», «Кавалак хлеба»).

Кароткія артыкулы аб жыцці і літаратурнай дзейнасці Міхася Лынькова змяшчаліся і ў абласным беларускім друку.

78а. (А. Есакоў. Сын народа — Міхась Лынькоў, газ. «Віцебскі рабочы», 1957, 28 крас.; 776). **І. Ісачэнка.** Наш дарагі юбіляр, газ. «Палеская праўда», 1949. 4 снеж).

78б. Бугаёў Д. Я. Да пытання аб стылявых асаблівасцях ранняй прозы М. Лынькова. У кн.: Ученые записки (Мозырского гос. пед. ин-та). Вып. 1. Минск, Учпедгиз, 1957, с. 97—114.

Асноўныя вывады артыкула:

«Лепшае з напісанага М. Лыньковым уваходзіць у залаты фонд беларускай савецкай літаратуры.

Аднак творчасць выдатнага беларускага літаратурнага і грамадскага дзеяча, пісьменніка-акадэміка вывучана зусім недастаткова.

Асабліва слаба вывучана ранняя проза М. Лынькова. Пры разглядзе яе да гэтага часу дапускаюцца памылковыя ацэнкі і сцверджанні. У прыватнасці, пісьменніка папракаюць за тое, што ён у 20-х гадах карыстаўся так званай рытмічнай прозай.

Гэтыя закіды і папрокі грунтуюцца на яшчэ не зжытым перакананні некаторых нашых крытыкаў у тым, што рытмічная проза нібыта з'яўляецца нейкай горшай, калі не зусім заганнай, разнавіднасцю праязічнай мовы.

Аўтар дадзенага артыкула ставіць перад сабой наступную вузкую задачу: абапіраючыся на творчы вопыт і тэарэтычныя выказванні некаторых рускіх класікаў і савецкіх літаратараў, давесці абсалютную беспадстаўнасць падобных меркаванняў і, значыць, негрунтоўнасць абвінавачванняў беларускага пісьменніка за самы факт скарыстання рытмічнай прозы (стар. 97—98)...

У асноўным, на нашу думку, рытмічная проза ў творчасці М. Лынькова 20-х—пачатку 30-х гадоў была станоўчай з'явай. Яна ўзмацняла арыгінальнасць і характэрна індывідуальнага мастацкага стылю, схільнасць да яркіх маляўнічых фарбаў, стылю (стар. 110)...

Лепшыя лынькоўскія апавяданні, у якіх аўтар карыстаецца рытмічнай прозай, вытрымалі суровае, абсалютна бесстаронняе і справядлівае выпрабаванне часам..., яны і зараз, праз 20—30 год пасля напісання, знаходзяцца на ўзбраенні савецкага чытача, выхоўваюць яго астэтычны густ.» (стар. 114).

б) АРТЫКУЛЫ І РЭЦЭНЗІІ, ПРЫСВЕЧА-
НЫЯ АСОБНЫМ ТВОРАМ М. ЛЫНЬКОВА

«На чырвоных лядах», раман.

79. Колас, Я. «На чырвоных лядах» М. Лынькова. Часоп. «Полымя рэвалюцыі», 1934, № 5, стар. 106—119.

Грунтоўны разгляд твору з боку яго зместу, рэалістычнага адлюстравання рэчаіснасці, выкарыстаных мастацкіх сродкаў і мовы.

Даючы агульную характарыстыку сістэме вобразаў рамана, Якуб Колас робіць наступныя вывады:

«Раман «На чырвоных лядах»—твор шырокага ахвата жыцця мястэчка перадрэвалюцыйнага часу. (стр. 118).

Каштоўнасць рамана «На чырвоных лядах» заключаецца ў тым, што аўтар здолеў на жывым бытавым матэрыяле ў плане сацыяльных адносін паміж рознымі месцічковымі праслойкамі падаць у рэалістычным стылі дарэвалюцыйны час у такім святле, у такіх тонах і фарбах, што ў чытача мімаволі ўзнікае пачуццё агіды да нашага нядаўнага мінулага. На падставе матэрыяла, паданага праз мастацкае афармленне, наш сённяшні рабочы і калгаснік могуць параўнаць цёмнае, жудаснае мінулае з тым, што дае ім наша сучаснае рабочае і калгасніцкае жыццё... (стар. 113).

Аўтар дае шмат дасканалых малюнкаў прыроды, зарысавак, паасобных сцэн Ярка і жыццёва выведзены кулакі і месцічковыя эксплуататары» (стар. 118).

Але разам з агульнай станоўчай ацэнкай рамана Якуб Колас адзначае і шэраг буйных недахопаў твора. Абгрунтоўваючы свае палажэнні канкрэтным разглядам твору, ён выказвае наступныя думкі:

1) «Цемра, бяздзейнасць, тупая пакура, глухое недавальненне адных, голая непрыкрытая эксплуатацыя і здзек з боку другіх,—такі асноўны тон паказу герояў рамана. Малюнак верны, але фарбы яго згушчаны. Была ж рэвалюцыя 1905 г., але следу яе як бы і не засталася. Праўда, аўтар паказвае павольнае нарастанне недавальнення, гатовага выліцца ў рэвалюцыйны выбух, але ён слаба паказвае канкрэтных і свядомых носьбітаў ідэй рэвалюцыі. Робіцца ўсё болей само сабою, саматугам...» (стар. 109).

2) «У рамане «На чырвоных лядах» ёсць непрадуманая аўтарам палажэнні, дзе ход падзей і людскіх паводзін і іх дзеянні не ўвязваюцца ў іх логіку, што робіць аўтарскі паказ непраўдападобным...» (стар. 113).

3) «Недастатковасць самакрытычнасці вядзе часамі аўтара на шлях анекдатычнай вульгарызацыі ў раскрыцці пэўных падзей» (стар. 115).

4) «Раман «На чырвоных лядах» занадта перагружан персанажамі» (стар. 118).

5) «Перадаць змест рамана—задача даволі трудная: раман «На чырвоных лядах» не мае касцяка, не мае цэнтральнай фігуры ці групы фігур, навокал якіх развіваліся б і нарасталі пэўныя падзеі. Няма завязкі, няма інтрыгі. Раман складаецца з аграмаднага раду мазаічных бытавых герояў...» (стар. 109).

6) «Большая частка рамана напісана аднастайным сваеасаблівым стылем. Месцамі стыль гэты аддае нейкаю архаічнасцю, томіць сваім цягучым ладам... Аўтар імкнецца захаваць асаблівасць пабудовы сказаў сваіх герояў, перадаць стыхію народнай гутаркі, і гэты стыхія захоплівае і вядзе за сабою аўтара» (стар. 116).

7) «Што да мовы ў рамане «На чырвоных лядах», то яна наогул дужа багатая. Лексічны запас аўтара вельмі значны, але Лынькоў не захаваў пачуцця меры ў дачыненні да правінцыялізмаў» (стар. 117).

Усе свае думкі Якуб Колас абгрунтоўвае вялікай колькасцю прыкладаў з тэксту рамана. Заканчваецца артыкул наступным агульным вывадам:

«Калі даваць агульнае, кароткае і нагляднае заключэнне аб рамане «На чырвоных лядах», то я параўнаў бы яго з новым домам, яшчэ не поўнаасцю закончаным. З яго не зняты яшчэ рыштаванні, не вынесены лішнія матэрыялы і знадворку ён не атынкаваны. З-за рыштавання і лішніх прадметаў не відаць прыгожых архітэктурных контураў самога будынка Аўтар павінен папрацаваць яшчэ над першай кнігаю рамана, а яна заслугоўвае болей увагі, чым адвёў ёй аўтар, і тады яна па праву зойме пачэснае месца ў беларускай літаратуры» (стар. 119).

Артыкул быў надрукаваны ў часопісе «Полымя рэвалюцыі» ў дыскусійным парадку.

80. Колас, Я. Мова М. Лынькова па раману «На чырвоных лядах». У кн.: *Я. Колас. Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы*. Мінск, ДВБ, 1957, стар. 78—84.

Асноўныя думкі артыкула:

«Калі аўтар у пагоні за новымі словамі без патрэбы ўводзіць іх, г. зн. калі літаратурная мова мае ўжо свае стабільныя словы, усім зразумелыя і вядомыя, то ён паступае няправільна. Але калі ён знойдзе добрае, трапнае слова, то чаму не ўвесці яго ў літаратуру? Жыццё мовы і працэс словатворчасці ідуць не супынна... Разам з новымі разуменнямі і працэсамі прыходзяць і новыя словы, тэрміны, якія павінны знайсці свой адбітак у мастацкай літаратуры. З адміраннем жа старых форм жыцця і сацыялістычных адносін адміраюць і словы, уласцівыя гэтым формам і гэтым адносінам. Яны становяцца архаізмамі, перажыткамі мінулага. А калі пісьменнік ужывае іх без належных агаворак, без пэўнай мастацкай апраўданасці, то яму справядліва можна зрабіць заклад як чалавеку, які не ідзе ў ногу з сваім часам...

Робячы агляд мовы М. Лынькова ў яго апошнім рамане «На чырвоных лядах», трэба прызнаць, што М. Лынькоў выдатны майстар слова. Нажаль, не заўсёды ўважна ставіцца ён да мовы і дапускае шмат ухіленняў ад норм чыстаты мовы. Гэтыя адхіленні ідуць як па лініі паасобных слоў, вузкіх правінцыялізмаў, так і па лініі не заўсёды правільнага пабудавання сказаў і вульгарызацыі...

Стыль рамана «На чырвоных лядах» пераважна аднастайны, сваеасаблівы. У ім адчуваецца пявучасць, але яна часта пераходзіць у цягучы лад і томіць сваёю аднастайнасцю. Сказы пабудаваны такім парадкам, што прыметнікі пераважна стаяць пасля назоўнікаў...

...Лынькоў не звярнуў належнай увагі на сваю мову, на яе мастацкую апрацоўку, чым значна пашкодзіў мастацкасці свайго бясспрэчна каштоўнага рамана».

Палажэнні артыкула народны паэт Я. Колас даводзіць вялікаю колькасцю прыкладаў з тэксту рамана

«Астап». Зб. апавяданняў. 1944.

81. **Карпаў, Ул.** Кніга журбы і гневу. (Пра зб. апавяданняў М. Лынькова «Астап». 1944). Газ. «Літаратура і мастацтва», 1945, 10 мая.

Рэцэнзент дае кнізе М. Лынькова «Астап» (1944) высокую ацэнку. «Новы зборнік апавяданняў М. Лынькова «Астап»,—піша рэцэнзент,—твор глыбока дзейсны. Напісаны ў прыўзнятым рамантычным плане, ён актыўным чыннікам урываецца ў свядомасць чытача і ўзрушвае яго трагізмам паказаных падзей...

Пісьменнік паставіў перад сабою задачу паказаць духоўную веліч беларускага народа, яго патэнцыяльныя сілы, якія навочна праявіліся ў цяжкія дні змагання за свабоду і незалежнасць нашай Радзімы і выліліся ў святы чалавечы гнеў, нянавісць і помсту да фашысцкіх захопнікаў, што наважыліся заняволіць нас.

Праз пакуты і асабістае гора прыходзяць героі Міхася Лынькова да ўсведамлення неабходнасці барацьбы...

Пісьменніку блізкі і зразумелы патаемныя думы і тачушчы народныя, ён усім сэрцам адчувае боль народа ў цяжкую гадзіну яго жыцця... М. Лынькоў вапладае сакрэтам паказу гэтага болю і па законах псіхалагічнага рэзананса ўмее выклікаць яго ў чытача і актывізаваць апошняга.

З асаблівай цеплынёй і пяшчотнасцю малюе Міхась Лынькоў дзяцей...

У Міхася Лынькова моцна развіта пачуццё радзімы. Ён надзвычай востра адчувае характэрнае роднай прыроды...»

Аднак рэцэнзент адзначае і некаторыя недахопы кнігі, напрыклад, аднастайнасць матывіровак паводзін і ўчынкаў герояў.

У рэцэнзіі разглядаюцца апавяданні «Астap», «Васількі», «Ірына», «Дзіцячы башмачок», «Вяселле» «Дзед Аўсей і Палашка», «Кавалак хлеба», «Пацалунак», «Недапетыя песні» і «Салют».

82. Светланін, М. Апавяданні жыццёвай праўды. (Пра зб. апавяданняў М. Лынькова «Астap», 1944). Часоп. «Полымя», 1945, № 1, стар. 142—146.
142—146.

Рэцэнзент знаёміць чытача з тэматыкай зборніка і з найбольш цікавымі персанажамі апавяданняў—простымі сціплымі савецкімі людзьмі, бязмежна адданымі сваёй Радзіме, а таксама спыняецца на мастацкіх сродках пісьменніка.

У рэцэнзіі разглядаюцца апавяданні «Астap», «Ірына», «Салют», «Пацалунак», «Дзіцячы башмачок» «Недапетыя песні» і «Дзед Аўсей і Палашка».

83. Шкраба, Р. Апавяданні пра помсту. (Зб. апавяданняў М. Лынькова «Астap». Мінск, 1944). Газ. «Звязда», 1945, 4 сакав.

Асноўныя думкі рэцэнзіі:

Міхась Лынькоў вельмі пераканаўча ў мастацкіх вобразах паказвае, як вайна напоўніла людзей лютай нянавісцю да фашысцкіх акупантаў. «Праз усе апавяданні зборніка праходзіць тэма духоўнага бларадства савецкіх людзей...

Кожны герой апавяданняў Міхася Лынькова жыве сваім жыццём, мае сваю біяграфію. Добра запамінаецца вобраз дзеда Аўсея («Дзед Аўсей і Палашка»). Вабіць таксама манументальны вобраз народнага героя сусанінскага характару дзеда Астапа

(«Астap»)... Вельмі пранікнёна напісаны вобразы дзяцей—Міколкі («Васількі»), правобразам якога з'яўляецца піянер са Жлобіншчыны Саша Цішкевіч, і вобраз Вулькі («Пацалунак»).

Амаль усе апавяданні зборніка «Астap» маюць востры і захапляючы сюжэт. Міхась Лынькоў умее знайсці неабходную ізіюмінку, без якой не існуе сапраўднага мастацкага апавядання. Характэрнай рысай лынькоўскіх сюжэтаў з'яўляецца тое, што яны разгортваюцца спачатку паступова, а затым набываюць шпаркую імкліваць. Выключэннем у гэтым сэнсе з'яўляецца апавяданне «Насустрач шчасцю», у якім градыцыйная пабудова сюжэта адразу агаліе замысел аўтара і робіць яго тэндэнцыйным.

Пейзажныя замалёўкі ў апавяданні Лынькова арыгінальна ўплытаюцца ў тканіну твора.

У рэцэнзіі аналізуюцца апавяданні «Астap», «Васількі», «Дзед Аўсей і Палашка», «Насустрач жыццю», «Кавалак хлеба» і «Пацалунак».

«Выбраныя апавяданні». Мінск, 1947.

84. Карпаў, У. «Выбраныя апавяданні» Міхася Лынькова (Мінск, ДВБ, 1947). Часоп. «Полымя», 1947, № 11, стар. 118—125.

У рэцэнзіі дадзены кароткі агляд творчасці М. Лынькова і паказана якое месца займаюць яго творы ў развіцці беларускай савецкай прозы.

«У апавяданнях Міхася Лынькова, напісаных у 30-х гадах,—піша Ул. Карпаў,—побач з паказам пераывавання і росту савецкага чалавека, нараджэння і фарміравання ва ўмовах сацыялістычнага грамадства перадавога новага светапогляду ў яго, ставіцца і вырашаецца тэма бацькаўшчыны...»

«...Ваенныя апавяданні М. Лынькова, несучы ў сабе вялікі выхаваўчы зарад, абуждаючы ў чытачах любоў, журбу і гнеў, вызначалі ў той жа час кірунак і шляхі развіцця беларускай прозы на пэўны і даволі значны час...»

«Прычына папулярнасці Міхася Лынькова хаваецца ў арыгінальнасці ягоных твораў, у якіх праявіліся

пашанцавала адлюстравачь істотнейшыя рысы і якасці нашага народа, як народа-творцы, народа-змагара».

Рэцэнзент разглядае апавяданні «Манчжур», «Над Бугам», «Андрэй Лятун», «Салавей-разбойнік», «Талісман», «Сустрэчы», «Астап», «Васількі», «Дзіцячы башмачок», і «Салют».

85. Карпаў, У. Кніга аб народзе-воіне і будаўніку. (М. Лынькоў. Выбраныя апавяданні. 1947). «Настаўніцкая газета», 1948, 12 лютага.

Тэкст папярэдняй рэцэнзіі У. Карпава з некаторымі неістотнымі зменамі.

«Агні Танган'ікі», апавяданне.

86. Клімашэўская. І. Письменнік і яго героі. Газ. «Літаратура і мастацтва», 1953, 12 снежня.

Кароткія ўражанні аб апавяданні М. Лынькова «Агні Танган'ікі» выказаныя ў агульным аглядзе апавяданняў з часопіса «Полымя» за 1953 г. Аўтар дае твору высокую ацэнку. Героі апавядання «...Юмоа Гафет і лорд Слупінг—надоўга запамінаюцца чытачу. таму што аўтар сам убачыў іх».

87. Шамякін, І. Вачыма савецкага чалавека. (Пра апавяданне М. Лынькова «Агні Танган'ікі»). Газ. «Літаратура і мастацтва», 1953, 11 ліпеня.

Аўтар рэцэнзіі, прэзаік І. Шамякін, звяртае ўвагу чытача на апавяданне М. Лынькова «Агні Танган'ікі» як на цікавую літаратурную з'яву.

«На тэму каланіяльнага прыгнёту,—піша Шамякін,—пра здэкі цывілізаваных гаспадароў над каланіяльнымі народамі, пра барацьбу, якую вядуць гэтыя народы супроць сваіх прыгнятальнікаў, у савецкай літаратуры напісана нямала. Ёсць творы на гэтую тэму і ў нашай беларускай літаратуры. Але зусім адменна, па-новаму вырашыў гэтую тэму ў сваім апа-

вяданні Міхась Лынькоў, бо ішоў ён не ад простых газетных паведамленняў, не ад кніжнага ведання прадмета, а ад жыцця, ад непасрэднага назірання адной з форм барацьбы маленькага прыгнечанага народа супроць каланіяльнага ярма...

Перачытваеш гэта апавяданне і, перш за ўсё, не можаш не здзівіцца: як многа мастак можа сказаць у адным кароткім апавяданні! Сапраўды, падзей, што ляглі ў аснову апавядання «Агні Танган'ікі», магло б хапіць на добрую аповесць ці раман. Але ад гэтай сцісласці матэрыяла, ад гэтай кампазіцыйнай лаканічнасці твор ніколькі не страціў сваіх ідэйна-мастацкіх вартасцей».

Адзначае І. Шамякін і некаторыя недахопы твора. «На маю думку,—піша ён,—аўтар залішне паскупіўся на месца, якое ён адвёў свайму галоўнаму герою. Вельмі мала сказана пра яго перажыванні, пра яго адносіны да незнаёмага яму свету, куды ён, магчыма, трапіў упершыню. Для поўнага ўяўлення вобраза чытачу не хапае некаторых істотных рыс біяграфіі Юмоа, звестак аб становішчы, якое чалавек гэты займае ў сваім племені...

Расцягнута экспазіцыя—знаёмства з лордам і яго думкамі. Пры гэтым думкі яго і перажыванні ў некаторай меры паўтараюцца (сцэна ў каюце, калі лорд вяртаецца з Амерыкі). Наогул разважанні лорда сам-на-сам займаюць у апавяданні непрапарцыянальна вялікае месца».

88. Галант, В. История с географией. «Литературная газета», 1954, 10 апреля.

Небольшая заметка кандидата географических наук В. Галанта кратко излагает действительное событие, положенное в основу рассказа М. Лынькова «Огни Танганьики» и указывает на географические неточности, допущенные в рассказе.

У бабруйскай газеце «Савецкая Радзіма» за 1 жніўня 1953 г. была змешчана таксама рэцэнзія С. Александровіча «Два цікавыя апавяданні» (88а), ў якой разглядаюцца апавяданні «Агні Танган'ікі» М. Лынькова і аповесць А. Карпюка «У адным інстытуце».

89. **Андреев, К.** «Незабываемые дни». (Лыньков, М. Незабываемые дни. М., Воениздат, 1953). Ж. «Советский воин», 1953, № 8, с. 9.

Краткая рецензия К. Андреева дает общую оценку произведения, не вдаваясь в детальный анализ образов, выведенных в романе.

Основное достоинство романа автор видит в том, что «ярко воспроизведя картины партизанской войны, он всем своим содержанием подчеркивает организованность ее... Это правдивое повествование о могучем единстве народа и партии».

«Своих героев,—говорит рецензент,—Михась Лыньков все время показывает в столкновении с врагами. Это помогает ему еще лучше оттенить, как велика разница между сильными духом советскими людьми и растленными выродками человечества—фашистами и пособниками фашистов.»

Рецензент отмечает, однако, что «слабо написана седьмая часть книги, где выведен образ секретаря подпольного обкома партии Василия Ивановича Соколова».

90. **Барвенц, С.** Славные страницы героической борьбы. Газ. «Красная звезда», 1953, 29 мая.

Рецензия на роман М. Лынькова «Незабываемые дни». Основные выводы рецензента:

«Писателю во многом удалось осуществить поставленную задачу. Партизанская борьба показана в романе, как естественный ответ советских людей на попытку интервентов поработить их, превратить в послушных рабов фашистских помещиков и капиталистов...»

Наиболее полно обрисован в романе советский патриот инженер Константин Заслонов... В книге даны глубоко впечатляющие картины конспиративной деятельности Заслонова...

... Роман Михася Лынькова читается с интересом, волнует. Эта жизненно правдивая книга дает военному читателю широкое представление о боевых делах народных мстителей, самоотверженно помогавших Советской Армии громить гитлеровские полчища, отстаивать честь и независимость нашей Родины».

Рецензент указывает и некоторые недостатки произведения: «Не везде, однако, повествование носит стройный характер. В тексте встречаются неоправданные длинноты и отступления. Некоторые образы писателем только намечены, художественно не решены и поэтому не запоминаются.»

91. Величко, В. Роман о подвигах белорусских партизан. («Незабываемые дни» М. Лынькова). Ж. «Пропагандист и агитатор», 1953, № 12, с. 57—61.

Знакомя читателей с новым произведением Лынькова, посвященным историческим событиям Великой Отечественной войны, рецензент дает высокую оценку роману. «Михась Лыньков,—пишет рецензент,—создал интересное произведение, нарисовал запоминающиеся образы замечательных советских людей как представителей старшего поколения, так и молодежи, выросшей в годы советской власти, показал высокие моральные и боевые качества нашего народа».

В конце рецензент указывает следующие недостатки произведения: 1) роман перегружен действующими лицами; 2) в романе схематичен образ секретаря обкома партии Василия Ивановича Соколова; 3) образы воинов Советской Армии—бригадного комиссара Андреева, лейтенанта Комарова, Байсака—получились бледными, не характерными.

92. Герцовіч, Я. Сюжэт і кампазіцыя рамана. Газ. «Літаратура і мастацтва», 1958, 16 ліпеня.

Сярод твораў розных аўтараў у артыкуле разглядаецца кампазіцыя рамана М. Лынькова «Векапомныя дні».

Аўтар артыкула піша:

«Раманы рознага тыпу маюць свае сюжэтныя і кампазіцыйныя асаблівасці і адрозненні. Адна справа, скажам, раман канцэнтрычнага тыпу, як, напрыклад, «На ростанях» Якуба Коласа, дзе ўсё дзеянне, усе чалавечыя сувязі цэнтралізуе адзін герой, Андрэй Лабановіч, і зусім іншая справа—эпапея «Векапомныя дні» М. Лынькова, дзе цэлыя групы герояў пачаргова выходзяць на першы план і ўступаюць у рознастайныя сувязі з вялікай колькасцю людзей—адзінадумцаў і антаганістаў, супольнікаў у барацьбе і непрымымых праціўнікаў. Для эпапеі асабліва важна ўменне размяшчаць людзей, даць кожнаму з іх магчымасць свабодна выявіць сваю чалавечую сутнасць. Кампанаванне мноства сцэн і эпизодаў так, каб нішто не замянала натуральнаму ходу падзей...»

Пісьменніку, па думцы Я. Герцовіча, удалося «пазбегнуць мітусні і штурханіны пры паступовым удзе ў дзеянне ўсё новых і новых людзей аўтар вылучае з мноства персанажаў, сабраных разам, менавіта тых, каму адводзіцца найбольш важная роля».

93. Жыдовіч, І. Эпапея народнай барацьбы. Раман М. Лынькова «Векапомныя дні». Газ. «Звязда», 1958, 5 кастр.

Асноўныя думкі рэцэнзіі:

«За пасляваенныя гады беларускія пісьменнікі напісалі рад буйных эпічных твораў, прывечаных гераічнай барацьбе беларускага народа супроць нямецка-фашысцкіх захопнікаў... Сярод іх найбольш буйным яркім і ўсеабдымным з'яўляецца раман-эпапея М. Лынькова «Векапомныя дні»...

Дакладна ўзнаўляючы сутнасць гэтых падзей, пісьменнік стварыў праўдзівую карціну партызанскай барацьбы, знайшоў трапныя мастацкія сродкі для раскрыцця яе зместу ў канкрэтных жыццёвых праявах. З безлічы фактаў і дэталей адбіраў ён найбольш тыповыя і характарныя, што глыбей раскрывае веліч усенароднага партызанскага руху. Лынькоў здолеў намаляваць станоўчыя мастацкія вобразы ва ўсёй іх чалавечай годнасці і прыгажосці, паказаць высокія духоўныя якасці і тыповыя рысы іх характараў... Тэма

народа вырашаецца пісьменнікам на пераканаўчым раскрыцці вобразаў простых людзей...

У цэнтры рамана—вобразы важакоў і арганізатараў партызанскага руху, кіраўнікоў партыйнага падполля і радавых камуністаў, чья непахісная воля загартоўвала народных мсціўцаў.

У вобразнай сістэме рамана значнае месца займаюць салдаты і афіцэры Чырвонай Арміі...

Вобраз кіраўніка партызанскіх злучэнняў, упаўнаважанага ЦК КПБ Васіля Іванавіча Саколіча паданы ў дзеянні, ва ўмовах творчага вырашэння баявых задач... Паўнакроўна і праўдзіва створан вобраз сакратара абкома партыі Вадзіма Грыгоравіча Слышэнні... Глыбока распрацаван пісьменнікам вобраз сакратара падпольнага райкома партыі, былога дырэктара прамкамбіната бацькі Мірона...

Кампазіцыя рамана цалкам падначалена задуме аўтара—паказаць праз станоўчых герояў нязломную волю ўсяго савецкага народа ў яго барацьбе з ворагам. Агульнае развіццё сюжэту, пабудаванага на дакументальнай аснове, паслядоўна перадае падзеі партызанскай вайны на Беларусі.

Мова рамана вызначаецца трапнымі і сакавітымі выразамі, характэрнымі прыказкамі, узятымі непасрэдна з мовы народа.

Пейзаж Лынькова цесна звязан з асноўнай тэмай рамана—тэмай патрыятызма савецкіх людзей.

Рэцэнзент характарызуе вобразы Астапа Канпелькі, Канстанціна Заслонава, Васіля Іванавіча Саколіча, Вадзіма Грыгоравіча Слышэнні і бацькі Мірона.

Адзначае рэцэнзент і некаторыя недахопы ў раманах: асобныя героі, праўда, другарадныя, паданы пісьменнікам статычна (брыгадны камісар Аляксандр Дзямянавіч Андрэеў і інш.); аўтар надае занадта многа ўвагі другарадным эпізодам.

94. Жидович, И. Роман о народных мстителях. (М. Лыньков. «Незабываемые дни». Кн. 1-я. Авториз. пер. с белорус. В. Тарсиса). Газ. «Советская Белоруссия», 1953, 3 июня.

Почти дословный текст предыдущей рецензии, опубликованный автором позже (1958).

В данном (первом) варианте рецензия написана на русский перевод романа, заканчивается она замечаниями о качестве перевода.

«Отрадно заметить,—пишет рецензент,—что перевод романа сделан на должном художественном уровне. В. Тарсис, как переводчик, не формально подошел к своей ответственной задаче, а совместно с автором проделал большую творческую работу, в результате отдельные части романа (2, 3, 7 и др.) подверглись сокращению и значительной литературной обработке...

Положительной стороной перевода является и то что В. Тарсис сумел сохранить подлинную художественную значимость романа и донести до русского читателя особенности белорусского языка.

Переводчик совместно с автором, учтя замечания критики, в русском издании заменил фамилии отдельных положительных героев. Так, фамилия Шершеня была заменена на фамилию Соколова, Багуцкого—на Заслонова, Дубка—на Дубкова, Комара—на Комарова, Хадюни—на Хорошева.

95. Карабутенко, И. «Незабываемые дни». Ж. «Огонек», 1953, № 24, с. 21:

Краткая рецензия. Основные мысли ее сводятся к следующему:

«Роман М. Лынькова «Незабываемые дни»—значительное произведение о жизни и борьбе белорусского народа в грозные дни Великой Отечественной войны... М. Лыньков показывает советских людей во всей их духовной красоте, особенно полно раскрывшейся в трудную для Отчизны минуту... Автор сумел нарисовать выразительные портреты, показать в действии представителей всех слоев населения... Раскрывая подлые действия врагов, методы их преступной работы, автор воспитывает чувство бдительности, непримиримости к ротозейству и благодущию».

Подчеркивая значительность произведения, рецензент одновременно указывает на следующие его недостатки: 1) некоторые образы немцев излишне утри-

рованы, оглулены; 2) растянута, рыхловата композиция романа; 3) есть в романе герои, совершенно не раскрытые в действии.

96. **Карпаў, У.** «Векапомныя дні». (Лынькоў, М. Векапомныя дні. Кн. I. Мінск, 1951). Газ. «Калгасная праўда», 1951, 24 лістапада.

У рэцэнзій дадзены агульныя звесткі пра творчасць М. Лынькова і яго апошні раман.

«Новы раман-эпапея Міхася Лынькова «Векапомныя дні»,—піша У. Карпаў,—сведчанне далейшага ідэйна-творчага росту пісьменніка. Гэта эпічнае палатно, дзе ў цэнтры ўвагі пісьменніка стаіць лёс народа і яго гістарычныя шляхі...

Мужныя і самаахвярныя героі Лынькова смела ўступаюць у барацьбу з захопнікамі. Міхась Лынькоў паказвае гэтую барацьбу не толькі і не столькі як адказ на гвалт і тэрор гітлераўцаў..., а як змаганне за савецкія формы жыцця, за вялікія ідэалы бальшэвіцкай партыі».

97. **Карпаў, У.** Эпапея пра народ у вайне. (Аб кн. М. Лынькова «Векапомныя дні»). Газ. «Літаратура і мастацтва», 1951, 22 верасня.

Рэцэнзент разглядае раман як «адменную з'яву ў гісторыі беларускай прозы».

Новым у вырашэнні партызанскай тэматыкі ў «Векапомных днях» У. Карпаў лічыць тое, што М. Лынькоў паказаў праяўленне ў вайне якасці народа эпохі сацыялізма, здолеў паказаць усенароднасць барацьбы беларускіх партызан. «Усё гэта ён падаў як працэс, у росце: ад адзінкавых выступленняў дробных груп, што скарыстоўвалі спрыяльныя выпадкі, да масавых планавых аперацый—разгрому варажых гарнізонаў, рэйдаў і вызвалення цэлых раёнаў. Прычым, раскрыўшы сутнасць гэтага працэса, М. Лынькоў указаў і на фактары, што абумовілі поспех. Пісьменнік убачыў іх у патрыятызме народа, у яго маральна-палітычным

адзінстве, у аўтарытэтнасці партыйнага кіраўніцтва, у яго мудрасці...

Барацьбу беларускага народа М. Лынькоў паказаў як частку агульнай барацьбы народаў Савецкага Саюза супроць чужацкай навалы і фашызма. Ён паказаў узаема сувязь барацьбы партызанскай арміі ў тылу ворага і Савецкай Арміі на фронце, узаемадапамогу і каардынацыю іх дзеянняў...

Письменнік сабраў вялізны фактычны матэрыял. На лёсе дзесяткаў персанажаў ён прасочвае шлях, па якому пайшоў беларускі народ у дні грозных выпрабаванняў».

Рэцэнзент звяртае ўвагу чытача і на недахопы рамана. «...Письменнік выходзіў часам,—піша У. Карпаў,—з даволі спрэчнага пераканання, што для вялікага палатна, нахштат эпопеі, бадай, не абавязкова строгая, ясная кампазіцыя і зусім не абавязкова адшліфоўка паасобных дэталей... ..Ён маляваў аднымі буйнымі мазкамі, клапоцячыся толькі аб жыццёвай праўдзівасці і паўнаце карціны, аб тым, каб кожная карціна была значная і цікавая сама па сабе, і не клапоцячыся асабліва аб суразмернасці частак, аб сюжэтнай сувязі паміж імі і да т. п... І таму тут не ўсё стройна і завершана ў архітэктоніцы, не ўсё дасканала з пункту гледжання тэхнікі, не ўсё выпісана з аднолькавай сілай...

Багатая па свайму слоўнікаваму складу мова М. Лынькова не вызначаецца гэтакім-жа багаццем сінтаксічных канструкцый. Письменнік яшчэ не пераадолеў сваю ранейшую прыхільнасць да інверсій, не выкліканых унутранай, сэнсавай патрэбай, і па-ранейшаму застаўся залішне прыхільным да пералічэнняў. Ён вельмі любіць узмацняць дзеянне, нагнаць азначэнні, кіруючыся іншым раз, мабыць, толькі жаданнем захаваць пэўны рытм».

98. Климкович, М. «Незабываемые дни». Газ. «Известия», 1953, 9 мая.

Знакомыя савецкаму чытацелю з новым выданнем беларускага прозаіка Міхася Лынькова, рэцэнзент пішет:

«Герой «Незабываемых дней»—народные массы Белоруссии, вступившие в смертельное единоборство с

врагом во имя торжества коммунизма... Образ героя-богатыря, которому по плечу был гигантский размах строительства, а в войну оказался по плечу такой же гигантский размах боевых сражений, — образ этот выписан автором любовно, с большим знанием жизни... Жизненно правдивое воссоздание образов Героя Советского Союза Константина Заслонова и его товарищей — машинистов Чичина и Хорошева, рабочего угольного склада Чмаруцьки, комсомольцев Васи Чичина и Миши Чмаруцьки — основная удача романа.

Следует, однако, сказать, что М. Лыньков не отвел в романе подобающего места показу деятельности секретаря обкома партии, депутата Верховного Совета Василия Ивановича Соколова. Соколов, правда, всегда с народом, среди людей, но в романе он все-таки имеет только одну функцию — разъясняет людям обстановку».

99. Климкович, М. Роман о героизме белорусского народа. («Незабываемые дни» М. Лынькова). Газ. «Советская Белоруссия», 1951, 19 сент.

Рецензент оценивает роман М. Лынькова как «прекрасный памятник великим делам белорусского народа в Великой Отечественной войне».

«Пафосом борьбы и грядущей неизбежной победы жизни над смертью, — пишет М. Климкович, — пронизаны все страницы романа...

Много положительных образов создано в романе. Среди них — образ волевого и умного организатора общенародной борьбы против врага — секретаря обкома партии Василия Ивановича Шершеня, посланного Центральным комитетом в тыл врага...

Прекрасно выписаны образы Константина Богуцко и его любимой — Нади Конопелька. Ярко обрисованы образы рабочих — железнодорожников: Чмаруцьки, Чичина, образы колхозников, партизан из «окруженцев» — лесника Остапа Конопелька, сапера Павла Дудика, Кяяна, лейтенанта Комара, образ старого врача Артема Исаковича. С особой теплотой созданы писателем образы советской молодежи... Мастерски рисует М. Лыньков образы врагов, используя для этой

цели и юмор и сарказм». Но наряду с этим в рецензии вскрываются и слабые места романа.

О языке романа,—говорит рецензент,—«следует поговорить несколько подробнее, хотя он богат и красочен. М. Лыньков не отшелся от некоторой стилизации и своего языка и языка героев под язык крестьянского балагура-рассказчика. Инверсионное построение фраз, пересыпка их без нужды такими предложениями, как «ну ось», «аднак», «ды што казаць», «не вельмі ўжо», еще терпимы по отношению к Остапу Канапелька или Силивону Лагуцька. Но когда и Василий Иванович усиленно инверсирует построение фраз...,—тогда особенно чувствуется порочность нивелирующей стилизации языка. А ведь таким языком говорит и член обкома партии Клышняя..., и бригадный комиссар Андрей Васильевич..., и рабочая молодежь, и студенты.

Это, между прочим, одна из причин того, что далеко не все герои романа хорошо запоминаются: автор лишает их характерности языка. У самого автора встречается небрежное отношение к чистоте белорусского языка..., к правильному построению фраз...

Не совсем преодолел... М. Лыньков и трудность охвата такого большого материала единым сюжетом. Многие главы в романе «растасованы» случайно, повествуют о событиях, которые предшествовали уже прочитанному ранее читателем, и, таким образом, снова возвращает читателя к прошедшим событиям. Очень жаль, что работа обкома партии показана в седьмой последней части книги, когда все главнейшие события уже прошли...

Никак нельзя согласиться с большинством фамилий, которыми наделил автор своих положительных героев: Шершень, Дудик, Масладуда, Киян, Комар, Чмаруцька, Багуцкий, Клышняя, Блещик. Все они, как на подбор, производят впечатление скорее уличных кличек, чем фамилий. Нет чувства меры и в тех фамилиях, которые более благозвучны: Канапелька, Красочка, Светлик. Ряд героев (Мирон Иванович, доктор, Сымон, Стася) оставлены и вовсе без фамилий...

...Хотелось бы, чтобы среди героев уже появились представители братских народов, как это было и в действительности...»

100. Куляшоў Ф. Народ у рамане М. Лынькова «Векапомныя дні». Часоп. «Полымя», 1956, № 10, стар. 135—142.

Асноўныя думкі артыкула:

«Паколькі М. Лынькоў прывяціў свой раман народна-вызваленчай партызанскай вайне супроць акупантаў, пастолькі ён наўмысна не выходзіць за межы рухомай лініі фронту, дзе вялі тады кровапралітныя баі рэгулярныя часці Чырвонай Арміі. Аб ёй сказана ў М. Лынькова скупа...

Ёсць у рамане М. Лынькова рад мастацкіх дэталей, якія наглядна паказваюць трывалае яднанне савецкага народа і арміі і раскрываюць сілу народнай любові да воінаў, клопаты аб іх мірнага насельніцтва акупіраванай Беларусі...

Аднак кадравыя савецкія салдаты і афіцэры не адыгрываюць вядучай ролі ў падзеях..., яны хутчэй героі другога плана, эпизадычныя фігуры. Каштоўнасць і значэнне «Векапомных дзён» у другім—у тым, што ў рамане прадстаўлен мірны беларускі народ ва ўсёй велічы яго подзвіга ў гады Айчыннай вайны, у яго выключным бясстрашшы і гераізме, у яго нянавісці да ворага, стойкасці, вынослівасці, непакіснай волі і веры ў правату сваёй справы, у святасць барацьбы за незалежнасць і свабоду. Думка народная, якая складае ідэйную сутнасць рамана, не дэкларавана ў рытарычных апісаннях аўтара і размовах герояў, а ўвасоблена ў форму вобразнага паэтычнага слова і пазнаецца чытачом праз лёс многіх самабытных характараў з народа... На авансцэну падзей пісьменнік усюды ўводзіць простага савецкага працаўніка завода ці калгасных палёў, прадстаўніка масы, які любоўна паказваецца ў рамане ў якасці станоўчага героя...».

Аўтар артыкула спыняецца і на некаторых недахопах рамана: эскізнасці асобных вобразаў, наяўнасці дубліруючых персанажаў, паўтарэннях і расцягнутасці ў аўтарскіх апісаннях і мове герояў, на недасканаласці кампазіцыі заключнага раздэла.

Ф. Куляшоў адзначае таксама наяўнасць некаторага ўплыву культуры асобы на паўнату выражэння ідэі ра-

мана М. Лынькова праз сістэму вобразаў-характараў. Аўтар артыкула піша:

«Па сутнасці, атрымалася так, што, з аднаго боку, пісьменнік у сваім рамане паказам ролі народных мас у вайне не падтрымлівае культ асобы, а з другога (вядома, у сілу акалічнасцей, ад якіх не былі свабодны амаль усе нашы мастакі), прапагандуе яго. Многія стапоўчыя героі рамана знаходзяцца літаральна ў палоне культуры асобы, што праяўляецца не ў дзеяннях, а ў словах гэтых герояў».

101. Кулешов, Ф. Михась Лыньков в работе над эпопеей «Векапомныя дні». Ж. «Советская Отчизна», 1959, № 3, с. 138—142.

Статья посвящена анализу тех изменений, которые автор вносил в свой роман «Векапомныя дні» при последующих переизданиях (1948—1958). Автор анализирует как оригинальные издания, так и издания на русском языке.

Попутно Ф. Кулешов критикует перевод романа на русский язык, выполненный В. Тарсисом. «У меня сложилось впечатление, что у переводчика нет прочного знания белорусского языка. Многие слова оригинала он переводит на русский скорее по их звучанию, чем по внутреннему смыслу. Это приводит к курьезам».

102. Левитина, А. Книга о народном подвиге («Незабываемые дни» М. Лынькова). Ж. «Советская Отчизна», 1958, № 4, стр. 162—166.

В первом разделе статьи «Народная война и эпопея «Незабываемые дни» А. Левитина дает общую оценку романа и характеризует некоторых его героев. (К. Заслонова, батьку Мירוна, Слышню, Игната, Веру Смолянкину). Автор статьи не соглашается с теми критиками, которые утверждают, что в романе, кроме секретаря обкома Василия Ивановича, нет индивидуального образа члена подпольного обкома, и обращает внимание читателей на образ Слышени.

«Незабываемые дни»,—пишет А. Левитина,—этапное

для белорусской литературы произведение, подводящее итог усилиям многих белорусских писателей правдиво воссоздать картину партизанской войны... Роман М. Лынькова—настолько значительное художественное явление, что без учета его уже невозможно вести разговор об отображении советской литературой героической борьбы народа против немецкого фашизма».

Второй раздел статьи—«Мысли о форме романа-эпопеи». Мысли эти в основном сводятся к следующему:

«Назначение эпопеи как жанра заключается в изображении судьбы целого народа, переживающего ответственный момент в своей истории. Естественна поэтому и ее многоплановость, связанная в эпопее нашего времени с разветвленностью сюжета...

М. Лыньков построил напряженный сюжет, он умеет удерживать внимание читателя, вводя в рассказ элемент загадки, таинственности...

Романист искусно чередует сцены драматические и комические, добиваясь эмоциональной разрядки после тяжелых драматических ситуаций.

Одной из главных особенностей романа-эпопеи М. Лынькова является его кольцевая композиция... Кольцевая композиция помогает автору выразить главную свою мысль о торжестве справедливости, о победе человечности над силами зла и смерти».

Наряду с этим автор статьи указывает на целый ряд недостатков романа. Так, ...«роман перегружен фактическим материалом, иначе говоря—эпизодами, в силу чего сюжет оказался чрезмерно громоздким, роман явно перенаселен персонажами. Многие из них не играют сколько-нибудь значительной роли в сюжете... Во многих случаях эпизоды привлекаются автором не для раскрытия действующих характеров, а лишь для сюжетной связи... Явно перегружает действие романа нагнетение комических элементов».

103. Мозольков, Е. Роман о мужестве советских людей. (Лыньков М. «Незабываемые дни», роман. М., Воениздат, 1953 г.). Газ. «Правда», 1953, 5 июля.

Основные положения рецензии:

«Незабываемые дни»—произведение широкого размаха. В основу книги положены подлинные исторические события. Писатель показывает борьбу народа в городе и деревне, показывает рабочих и колхозников, офицеров Советской Армии, партийных работников, представителей различных слоев интеллигенции.

Перед читателем проходят обаятельные образы простых людей, смелых и стойких советских патриотов: командира партизанского отряда Мирона, рабочих железнодорожного депо Чичина и Чмаруцьки, старого доктора Артема Исаковича, комсомолки Майки Светлик. Видное место в романе занимает фигура народного героя Белоруссии Константина Заслонова...

М. Лыньков поставил перед собой задачу объединить в книге наиболее яркие, героические факты, события, эпизоды партизанской борьбы в Белоруссии. Ему удалось правдиво запечатлеть многие сцены героической эпопеи народа. Однако ощущается в романе недостаток композиционной стройности, расплывчатость...

Далеко не все человеческие характеры даны писателем в развернутом виде, по-настоящему раскрывают богатство духовного мира народа-героя, народа-победителя. Довольно бледным получился образ секретаря подпольного обкома партии Соколова. Слабо развиты характеры рабочего комсомольца Игната Лагуцьки, бригадного комиссара Александра Демьяновича Андреева, красноармейца Дубкова. Очень похожи друг на друга традиционные образы белорусских дедов Силивона Лагуцьки, Остапа Канпелька...

Говоря о недостатках романа, следует указать автору и издательству на вольность в освещении фактов личной жизни Заслонова...

Серьезными недостатками страдает перевод В. Тарсиса—...неряшливых выражений, языковых погрешностей в переводе много».

104. **Пашкевич, Н.** Красота подвига во имя Родины. (О кн. М. Лынькова «Векапомныя дні». Роман в четырех частях). Газ. «Сов. Белоруссия», 1959, 10 февр.

Основные положения статьи:

«Роман «Незабываемые дни»—большое явление в белорусской прозе... Роман дает интереснейший материал для постановки ряда вопросов художественного мастерства...

У М. Лынькова острая художественная наблюдательность и богатая палитра, благодаря чему его основные герои получились четко индивидуализированными. Это люди, мыслям и поступкам которых веришь, судьба которых волнует, как судьба близкого тебе человека. Идею подвига во имя Родины писатель не декларирует, а выражает через биение живых сердец...»

Героям книги «чужд мотив жертвенности. Готовность отдать жизнь за Родину—это их натура. В романе есть немало прекрасных остродраматических страниц, в первую очередь связанных с судьбой Заслонова, тётки Ганны, Артема Исаковича, Майки Светлик, Мишки Чмаруцьки, Гали...

«Незабываемые дни» относятся к своеобразному жанру романа, который все более утверждается в советской литературе. Основу таких произведений составляют исторические достоверные события нашего времени, а главные положительные образы «списаны» с широко известных реальных лиц... Но и в таком жанре, когда речь идет о документальной основе событий, думается, есть определенные границы художественного домысла». По мнению автора статьи, Лыньков нарушает эти границы, когда перебрасывает Заслонова из Орши «в какой-то безымянный городок, долженствующий быть в зоне руководства Минского обкома партии...»

Спорно, по мнению Н. Пашкевича, и композиционное решение темы.

«М. Лыньков еще раз проявил себя в «Незабываемых днях»,—читаем мы в статье,—как замечательный мастер рассказа. В его манере письма преобладает «изобразительный» элемент, т. е. раскрытие идеи и замысла через столкновение персонажей, через диалогизированные сцены. Но писатель при этом часто увлекается разработкой отдельных эпизодов, теряя из виду общую задачу. В результате темп действия падает, а некоторые главы превращаются в самостоятельные рассказы...

Суммарный образ исторического события, созданный публицистическими отступлениями, очерковыми главами, философскими размышлениями и другими имеющимися в распоряжении писателя средствами, мог бы, на наш взгляд, стать тем композиционным центром, который усилил бы объединение всего богатства образов, ситуаций и фактов. Более того, он дал бы настоящие крылья всем частным эпизодам и сценам...»

Автор статьи останавливается также на языке романа.

«У М. Лынькова богатейший, многокрасочный язык, благодаря чему он добивается подлинной пластичности в обрисовке характеров, в передаче настроения, картин природы. Поучительны были бы наблюдения над стилевым многообразием романа, над таким явлением, как создание вокруг каждого значительного образа своей стилевой атмосферы.

Строгого рассмотрения требует диалог в романе. Нам думается, что писатель не всегда подчиняет его задаче более глубокого раскрытия характеров, оставляет иногда за ним лишь информационную функцию. В романе есть много диалогизированных сцен, которым бы следовало лучше быть изложенными от автора в целях художественной плотности повествования».

105. Поздняев, К. Партизаны Белоруссии. (О романе М. Лынькова «Незабываемые дни»). «Литературная газета», 1953, 5 марта.

Обширная рецензия. Основные выводы рецензента;

«В романе много действующих лиц. Автор подробно и ярко разрабатывает характеры самых различных людей. Особенно запоминаются колхозник Сымон Базылев и его жена—тетка Ганна, Остап Канапелька и его дочь Надя, Силивон Лагуцька, Савелий Лявонович Чмаруцька и его сын Мишка, доктор Артем Исакович, Ляшеня, даже эпизодический персонаж—тринадцатилетний связной, колхозный мальчик, Лявон. Но они не заслоняют главных героев и, в первую очередь, таких как направленный на подпольную работу из Москвы Константин Сергеевич Заслонов и секретарь подпольного райкома партии Мирон Иванович Покрепа....

В ярком показе руководящей роли Коммунисти-

ческой партии и того, как крепка и неразрывна слитость нашего народа с партией, как велика любовь к ней и вера в нее,—одно из главных достоинств романа Михася Лынькова...

Роман «Незабываемые дни» читается с неослабным интересом вплоть до той страницы, где заканчивается его шестая часть. Это достигается и динамичностью в развертывании повествования, отвечающей требованиям описания бурно развивающихся событий военного времени, а главное—достоверностью и полнокровностью большинства созданных Лыньковым характеров, идейно-художественной весомостью образов, правдивым изображением трудностей обстановки, убедительным показом того, как герои преодолевали эти трудности...

Но композиционно роман нуждается в доработке. Особенно это касается седьмой части книги. Когда мы читаем ее, нас охватывает чувство разочарования. Если в предыдущих частях романа судьбы героев были тесно переплетены, а основные события давались в их логической последовательности, то седьмая часть воспринимается не как продолжение этих глав и событий, а как нечто такое, что «не уместилось» в пределах первых шести частей. Язык книги становится тусклым, изобразительные средства—серыми. Автор начинает сглаживать трудности, и убедительные аргументы при описании боевых действий исчезают. Создается впечатление, что автор дописал эту часть наспех и дописал для того, чтобы отвести от себя упрек, что он слишком мало сказал о подпольном обкоме».

106. Политико, Д. Человек и события. «Литературная газета», 1956, 28 июня.

Статья о воплощении партизанской тематики в художественной литературе. Среди других произведений о партизанском движении в Великой Отечественной войне автор статьи касается и романа М. Лынькова «Незабываемые дни».

«...Писателю удалось впечатляюще передать начало войны, сплочение трудящихся вокруг Коммунистической партии в условиях оккупации, показать моральное и политическое превосходство советского народа над захватчиками. И тем не менее в романе обнаруживаются «подавляющая» описательность, стара-

тельное изложение событий в ущерб художественной разработке характеров...

Сюжет «Незабываемых дней» насквозь хроникален. Это чувствуешь с первых глав: автор стремится с документальной точностью и последовательностью описать событие за событием, действие все время разливается вширь, в текст вводятся новые и новые действующие лица,—отсюда беглость, отрывочность характеристик».

107. Пшыркоў, Ю. Векапомныя дні. (Аб аднайменным рамане М. Лынькова). Газ. «Звязда», 1952, 18 красав.

У рэцэнзіі дадзена агульная характарыстыка твора, мастацкага вырашэння ўзнятых у рамане праблем.

«Векапомныя дні»,—піша рэцэнзент,—прадаўжаючы агульную лінію ў адлюстраванні падзей Айчыннай вайны, адрозніваюцца ад твораў на гэтую тэматыку сваёй усебаковасцю і шырынёй ахопу падзей і з'яў жыцця..

Станоўчым у рамане з'яўляецца тое, што ствараючы карціну незабыўных дзён, пісьменнік не засланяе падзеямі чалавека; наадварот, уся ўвага накіравана да чалавека, які падпарадкаваў гэтыя падзеі сваёй волі, сваёй разумнай сіле. Такія людзі, як Васіль Іванавіч Шэршань, Косця Багуцкі і Міша Чмаруцька, Надзя Канапелька і Майка Светлік, Чычын і Хадзюня, Мірон Іванавіч і многія другія...—гэта сапраўдныя волаты, людзі з чыстым сумленнем, людзі, выпаеныя жыватворчымі сокамі савецкай маці-Радзімы, выхаваныя на непераможных ідэях бальшавіцкай партыі...

У сваім рамане Міхась Лынькоў ставіць рад жыццёва важных праблем, якія не могуць не хваляваць чытача, якія прымушаюць яго сур'ёзна задумацца над многімі пытаннямі [праблема выхавання, дружбы і кахання, таварыскасці, узаемаадносін бацькоў і дзяцей]...

Раман «Векапомныя дні»... з'яўляецца яркім паказчыкам творчага развіцця аўтара. Калі раней мы ведалі М. Лынькова як выдатнага майстра апавядання, то зараз пісьменнік прадстаў перад намі ў ролі таленавітага раманіста. Узбагацілася і выкрышталізавалася мова пісьменніка, стыль апавядання стаў больш простым, а таму больш яркім і маляўнічым».

Рецензент показвает на наступные недочеты в романе: 1) Пустая статичность у персонажа. 2) Некоторый герой рана исчезающая с старонак романа. 3) Не зауседы абгрунтавана ўживае аўтар дыялекты.

108. **Устинов, Б.** Талантливая книга и ее недостатки. («Незабываемые дни» М. Лынькова). Ж. «Сов. Отчизна», 1953, № 6, с. 112—115.

Автор статьи характеризует роман как «значительное явление в белорусской советской литературе». «Широкое художественное полотно,—пишет Б. Устинов,—посвященное героической борьбе белорусского народа против немецко-фашистских оккупантов в годы Великой Отечественной войны, нарисовано правдиво и вдумчиво. Сказалось знание писателем жизни, понимание им смысла воспроизводимых событий... Главным героем книги является народ, поднявшийся под руководством Коммунистической партии на борьбу за честь, свободу и независимость своей Родины.

Самый удачный в романе образ—образ Константина Заслонова. Автор с незаурядным художественным мастерством воссоздал характер подлинно стальной воли, негибаемого мужества... Умелый художник М. Лыньков выписал образ Заслонова психологически верно и тонко... Образ Константина Заслонова, несомненно, станет в ряд с наиболее любимыми читателем типичными образами советских патриотов, созданными нашей литературой...

Удачны в романе и типы врагов советского народа... В своей сатире автор поднимается до обобщений большой силы».

Отмечая значительность произведения, автор статьи указывает однако и на ряд недостатков в романе: недостаточно полно обрисован секретарь подпольного обкома Соколов; роман «перенаселен» героями, повествование в нем несколько растянуто; автор романа крайне скуп на портретные характеристики героев; редко, но все же допускает М. Лыньков в романе отступления от жизненной, от художественной правды (в сцене казни предателя Сипака, а также в сцене объяснения Заслонова с матерью).

Заканчваецца статья указаннем на ряд погрешностей в языке перевода произведения на русский язык.

109. **Фёдараў, А. і Жычка. Хв. Раман пра гераізм народа.** («Векапомныя дні». М. Лынькова). Часоп. «Беларусь», 1952, № 6, стар. 30.

Кароткая рэцэнзія. Аўтары пішуць:

«Раман «Векапомныя дні»—гэта гісторыя ўсенароднай барацьбы савецкага народа супроць гітлераўскіх захопнікаў у Беларусі...

Ствараючы калектыўны партрэт мужага беларускага народа, М. Лынькоў імкнуўся як мага больш вывесці тыповых людзей з рознымі характарамі, але з агульнай мэтай—перамагчы ворага...

Надоўга запамінаюцца чытачу вобразы савецкіх людзей». Сярод персанажаў, якія запамінаюцца, рэцэнзенты пералічаюць Канстанціна Багуцкага, Васіля Іванавіча Шэршаня, Майку Светлік, Паўла Дубка Блешчыка і Мішку Чмаруцьку.

«Шкада,—пішуць рэцэнзенты,—што аўтар надзяліў рысамі незразумелага дзівацтва вобразы Арцёма Ісакавіча, Чмаруцькі, цёткі Палашкі, а круг абавязкаў і дзейнасці некаторых дзеючых асоб звужан, не адпавядае прызначанай ім у рамане ролі (Блешчык, Андрэеў)».

110. **Хадкевіч, Т. Эпапея народнай барацьбы.** (Аб 2-й кнізе рамана «Векапомныя дні» М. Лынькова). Газ. «Літаратура і мастацтва», 1958, 1 сакав.

Падвальны артыкул. Аўтар яго падрабязна перадае змест 2-й кнігі рамана М. Лынькова і аналізуе мастацкія сродкі пісьменніка.

Т. Хадкевіч разглядае раман М. Лынькова як «найбольш буйнае, найбольш яркае і ўсеабдымнае ў сучаснай беларускай літаратуры мастацкае палатно аб бессмяротным подзвігу беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны» і характарызуе асноўныя дадатныя якасці твора.

«У другой кнізе рамана,—піша Т. Хадкевіч,—як і ў першай, раскрылася майстэрства Міхася Лынькова

Бурныя батальныя сцэны, эпізоды, насычаныя імклівымі падзеямі, змяняюцца паказам партызанскага побыту: чалавечых узаемаадносін, асабістага жыцця герояў, лірычнымі сакавітымі апісаннямі беларускай прыроды і ўсюды, аб чым бы ні ішла гаворка, мы бачым, як праяўляюцца чалавечыя характары ў іх развіцці. Письменнік шырока раскрывае духоўны свет сваіх герояў незалежна ад таго, большую ці меньшую ролю адыграваюць яны ў падзеях.

Многія эпізоды ў рамане нагадваюць па-майстэрску напісаныя навелы, і нельга не адзначыць пры гэтым, што письменнік не паўтараецца ў выкарыстанні мастацкіх сродкаў. Ён умее знайсці трапныя фарбы і для дакладнай, яскравай партрэтнай характарыстыкі чалавека, і для паказу яго душэўнага стану, і для апісання падзей, у якіх бярэ ўдзел тая ці іншая дзеючая асоба, і для прыродаапісальных малюнкаў, багата раскіданых у тканіне рамана. Мова ў творы, як у аўтарскім тэксце, так і ў дыялагах, па-народнаму жывая, з багатымі адценнямі, прасякнутая добрым гумарам».

Але побач з гэтым рэцэнзент паказвае і на наступныя недахопы твора:

1) Раман залішне расцягнут, шмат эпізодаў выпадае з агульнай сюжэтнай тканіны твора.

2) «Міхась Лынькоў будзе раман амаль выключна на мастацкім паказе падзей, у цэнтры якіх, вядома, знаходзяцца людзі. Тут вось якраз і хацелася б, на суперак некаторым крытыкам, якія не прызнаюць у мастацкім творы публіцыстыкі, сустрэць больш публіцыстычных адступленняў з грунтоўным аглядам і аналізам становішча на франтах, у Савецкай краіне ў цэлым і ў Беларусі на пэўных этапах вайны. Гэта дало б магчымасць письменніку расказаць аб многіх справах, якія цяжка паказаць у мастацкім плане».

3) «Мясцовасці, дзе адбываліся важнейшыя падзеі ў гады вайны, чамусьці ў рамане засталіся безыменнымі, упамінаюцца канкрэтна толькі Мінск ды Трасцянецкі канцлагер.

4) «Сустрадаюцца і паасобныя недакладнасці. Так, нямала ўвагі письменнік аддае разлажэнню партызанамі чэхаславацкай дывізіі, салдаты і афіцэры якой ў

большасці называюцца чэхамі. Гутарка ж, відаць, ідзе аб славацкай дывізіі, сфарміраванай у дапамогу гітлераўцам марыянэтакным урадам створанай Гітлерам «самастойнай Славакіі».

111. **Шаблинский, П.** Вторая книга романа-эпопеи (М. Лынькова «Незабываемые дни»). Газ. «Знамя юности», 1958, 18 апр.

Рецензия дает общую оценку произведению, не останавливаясь на характеристике отдельных его героев.

«С опубликованием второй книги романа-эпопеи М. Лынькова,— пишет рецензент,— читатель получил интересное и содержательное художественное произведение, представляющее собой широкую эпическую панораму одной из суровых и славных страниц истории белорусского народа...

Во второй книге действие развивается одновременно по нескольким направлениям, включая в себя множество событий и действующих лиц. И каждое событие по-своему примечательно и характерно, каждое действующее лицо (за редким исключением) не проходит для читателя незамеченным, создает представление о конкретном человеке».

Наряду с этим рецензент считает, что автору следует еще поработать над своим романом и устранить отдельные недоработки и упущения.

«В частности,— говорит рецензент,— в первой книге Заслонов представлен в образе инженера Багуцкого, а во второй книге вместо Багуцкого выведены два образа—Заслонов и Хорошев. Это логично и оправдано: нет никакой нужды подменять Заслонова другим лицом. Но это вызывает необходимость соответствующих изменений в первой книге. При этом автору следует обратить внимание на то, что полноценного образа Хорошева во второй книге не получилось, что образ этот слаб. Кстати, только недосмотром автора можно объяснить то, что долгий сердечный разговор между Хорошевым и Надей происходит во второй книге вечером того дня, когда Надю подобрали на поле боя в бессознательном состоянии с переломленной рукой, с вывихнутым плечом...»

111а. Куляшоў Ф. Раман аб векапомных днях. Часоп. «Полымя», 1959, № 1, стар. 152—175.

Артыкул прысвечаны аналізу жанравых асаблівасцей, кампазіцыі, стылю і мовы рамана М. Лынькова «Векапомныя дні».

Асноўныя палажэнні артыкула:

«Векапомныя дні» ёсць... народны раман-эпапея, нацыянальна-самабытны па свайму духу, зместу і мове. Тое, што гутарка тут ідзе не пра асобнага героя, не пра выдатную, надзвычайную асобу, а пра лёс многамільённага народа, увасобленага ў вобразах простых людзей, і складае істотную, адметную якасць рамана-эпапеі М. Лынькова як твора народнага...» (Стар. 153—154).

Героі рамана «гэта тыя звычайныя людзі, якія «за нязначнымі выключэннямі з'яўляюцца сапраўднымі героямі». У іх свая нацыянальная форма гераізму, якая выяўляецца ў прастаце і сціпласці. (Стар. 154)... У паэтызацыі рабочага, інтэлігента, савецкага байца і праўляецца сіла, вартасць і прывабнасць эпапеі Міхася Лынькова. (Стар. 155).

Ідэя непераможнасці савецкага народа, які узняўся на свяшчэнную бітву, ідэя непазбежнасці пагібелі акупантаў праходзіць праз увесь твор, аб'ядноўвае і цэментуе ўсе шматлікія эпизоды і карціны эпапеі, мастацка рэалізуюцца ў пэўным размяшчэнні частак твора і яго сюжэтнай будове, у строга прадуманай расстаноўцы герояў і прыёмах іх абмалёўкі, у самой апаўдальнай манеры пісьменніка, у пэўным адборы выяўленчых сродкаў, у мове аўтара і яго герояў... Сюжэт разгортваецца так, што хоць чытач добра ведае канчатковы вынік паказанай у эпапеі вайны, але ён усёж не можа прадбачыць канчатковага лёсу герояў, з якімі жываецца, не прадбачыць развязкі апаўдальвання. Эпапея не «праглядваецца» з першых радкоў, і гэта—адна з яе мастацкіх вартасцей». Але сустракаюцца, па думцы аўтара артыкула, і расцянутыя мясціны.

Раман «будуецца на рэзкіх кантрастах». (Стар. 157). «Для пабудовы эпапеі характэрна чаргаванне драматычных па зместу раздэлаў з камічнымі ці проста забаўнымі... Прыкладна трэцюю частку эпапеі займаюць

дыялагі... Як правіла, Міхась Лынькоў не надае вялікай увагі апісанню абставін, якія акружаюць героя, памяшканняў, партызанскіх зямлянак і буданоў... Але вось прыроду Лынькоў апісвае сапраўды з натхненнем, маляўніча-шчодро... ..Пейзажы заўсёды напоўнены філасофскім сэнсам, у іх ёсць тое, што літаратары называюць падтэкстам (стар. 162—163).

М. Лынькоў «...заўсёды і ва ўсім строга тэндэнцыйны: і тады, калі ён гаворыць ад сябе, і тады, калі ён гаворыць вуснамі сваіх герояў. Яго сімпатыі і антыпатыі надаюць пэўную танальнасць мове апавядальніка, вызначаюць сабой выбар слоў, якімі ён характэрызуе вобразы альбо каменціруе падзеі (стар. 166)...

Апавядальная мова аўтара багата разнастайнымі стылістычнымі фарбамі, сэнсавымі адценнямі, інтанацыйнымі пераходамі... Гумар з'яўляецца арганічнай уласцівасцю пісьменніцкага таленту Лынькова, і ў патрэбных выпадках аўтар па-майстэрску карыстаецца ім (стар. 168)... Усхваляванасцю, пранікнёным лірызмам прасякнуты нярэдка ў рамане звароты аўтара непасрэдна да сваіх герояў, калі тыя засталіся ў цяжкіх абставінах (стар. 169)...

Што надзвычай характэрна для апавядальнай мовы Лынькова, дык гэта свабодны пераход ад аўтарскай мовы да маўклівай, унутранай мовы героя (стар. 172)...

У большасці герояў эпапеі—станоўчых і адмоўных—ёсць свае улюблёныя слоўцы, свае «пералівы голасу»... Амаль усе дзеючыя асобы ў творы размаўляюць так, як гэтага патрабуе прыроды іх характараў... ..У той жа час мова некаторых герояў і дзеячых асоб недастаткова індывідуалізавана. Гэта датычыць у першую чаргу прадстаўнікоў савецкай інтэлігенцыі... Залішне многа дыдактыкі ў прамовах Саколіча (стар. 174)... Не пазбаўлена павучэнняў, якія часам недарэчы, і мова самага аўтара (стар. 175)...

Сінтаксіс Лынькова—гэта сінтаксіс простага сказа... ..Ён усюды імкнецца да максімальнай прастаты, перадачы думак простымі і сціслымі сказамі (стар. 171).

Да недахопаў прамой мовы некаторых герояў эпапеі трэба аднесці... па-першае, расцянутасць і, па-другое, наяўнасць у ёй элементаў халоднай рыторыкі, залішняга маралізатарства. Гэтым у асаблівасці грашыць першае выданне «Векапомных дзён»...

Свае вывады аўтар артыкула робіць на аснове канкрэтнага аналізу тэкста рамана.

* * *

Рэцензіі на раман «Векапомныя дні» змяшчаліся таксама ў друку іншых рэспублік і ў абласным друку.

Рэцензіі на беларускай і рускай мовах друкаваліся ў наступных выданнях:

112. **Кавалёў, Н.** «Векапомныя дні». Газ. «Большавік Палесся», 1951, 27 кастр.

113. **Капец, У.** Эпапея векапомных дзён. Газ. «Віцебскі рабочы», 1952, 17 чэрв.

114. **Карпачоў, М.** «Векапомныя дні». Газ. «Гомельская праўда», 1952, 11 крас.

115. **Бугаеў, Д.** Раман аб подзвігу народа. Газ. «Гомельская праўда», 1958, 27 крас.

116. **Карабан, В.** Эпапея народнай барацьбы. Газ. «Палеская праўда», 1953, 17 мая.

117. **Новик, Я.** «Незабываемые дни» М. Лынькова. Газ. «Сталинский путь», (Молодечно), 1953, 8 апр.

118. **Александровіч, С.** Новы раман Міхася Лынькова «Векапомныя дні». Газ. «Чырвоная звязда» (Баранавічы), 1949, 22 чэрв.

119. **Сказкин, Е.** «Незабываемые дни». Газ. «Дагестанская правда», 1953, 12 июня .

120. **Марьяненко, П.** Из любимых книг. Газ. «Днепровская правда», 1955, 3 марта.

121. **Кузнецов, П.** Роман о героической борьбе советского народа. Газ. «Придунайская правда», 1953, 4 сент.

122. **Семилетков, Е.** «Незабываемые дни». М. Лынькова. Газ. «Чкаловская коммуна», 1953, 24 сент.

123. **Мурыгин, И.** Роман о белорусских партизанах. Газ. «Крымская правда», 1954, 8 янв.

«Міколка-паравоз», кінафільм па аднайменнай аповесці М. Лынькова.

124. **Бондарава, Ф.** На экране—рамантыка рэвалюцыйнай барацьбы [Аб кінафільмах «Сцяпан Кальчугін» (сцэнарый С. Кара) і «Міколка-паравоз» (сцэнарый М. Лынькова і М. Садковіча)]. Газ. «Звязда», 1957, 30 ліпеня.

«Фільм «Міколка-паравоз» выгадна адрозніваецца ад кінакарціны «Сцяпан Кальчугін». Яго з поўнай падставай можна лічыць творчай удачай калектыву «Беларусьфільм»...

Што вабiць у новым кінатворы? Пафас рэвалюцыйнай барацьбы, цікавыя прыгоды герояў, прастата і шчырасць апавядання. Сцэнарысты М. Лынькоў і М. Садковіч, пастаноўшчык Л. Голуб, аператар Г. Удавенкаў паказалі нам знаёмыя раней па аднайменнай аповесці падзеі арыгінальна, новымі выяўленчымі сродкамі. Кінематограф дазволіў аўтарам дапоўніць вядомы сюжэт новымі сцэнамі, увесці новых персанажаў...

Вобраз Міколкі самы прывабны і складае асноўную вартасць фільма... Каларытным атрымаўся дзед Астап у выкананні артыста Г. Гумілеўскага...

Але есць у фільме і невыразныя вобразы... Не задавальняе перш за ўсё арганізатар рэвалюцыйнага руху бацька Міколкі».

125. **Владимиров, Д.** Успех белорусских кинематографистов. (О кинофильме «Міколка-паравоз» по одноим. повести М. Лынькова. Сценарий М. Лынькова и М. Садковича). Газ. «Советская Белоруссия», 1957, 28 июля.

Фильм «Миколка-паравоз» — несомненная удача студии «Белорусьфильм»...

«Успех белорусских кинематографистов (режиссер — Л. Голуб, оператор — Г. Вдовенков) преопределила занимательная повесть, на основе которой М. Садкович и ее автор создали хороший сценарий.

В фильме, как и в повести, привлекает прежде всего неподкупная искренность и простота повествования о героических событиях времен гражданской войны. Создатели фильма сумели показать жизнь Миколки неотрывно связанной с жизнью железнодорожной станции...

Вдумчивый и творческий подход кинематографистов к литературному материалу ощутим на всем построении фильма...

Не всегда, правда, режиссуре фильма удается сохранить ощущение серьезности показываемой борьбы. Эпизод «похоронной процессии» переодетых партизан, например, выглядит весьма неубедительно...

Говоря о музыкальном оформлении, хочется упрекнуть композиторов В. Оловникова и Ю. Бельзачкого за то, что они, написав динамичный музыкальный фон для картины, не дали к ней ни одной сколько-нибудь запоминающейся песни. А ведь музыкальный фольклор времен гражданской войны представляет богатейший материал для этого».

126. **Іваноў, Е.** «Міколка-паравоз». (Кіна-фільм па аднайменнай аповесці М. Лынькова. Сцэнарыі М. Лынькова і М. Садковіча). Газ. «Мінская праўда», 1957, 2 жніўня.

Заўвагі аб сцэнарыі, пастаноўцы і артыстах-выканаўцах. Рэцэнзент добра ацэньвае фільм. Аб сцэнарыі ён піша наступнае:

«Экранізацыя літаратурнага твору заўсёды звязана з цяжкасцямі. Тым не менш аўтары сцэнарыя М. Лынькоў і М. Садковіч уважліва падыйшлі да экранізуемай аповесці, захаваўшы яе кампазіцыю і асноўныя вобразы. Варта толькі папракнуць сцэнарыстаў у тым, што яны, экранізуючы кнігу, часам ідуць па шляху найменшага супраціўлення. Так, замест таго, каб знайсці за-

памінальныя пераходы з адной сцэны ў другую, сцэнарысты нярэдка звяртаюцца да дыктарскага тэксту прыёму не новага, нават збітага. Да тако ж тэкст напісан няўдумліва і ніякай драматургічнай нагрукі ў фільме не нясе, а часам нават дакучае».

127. Сцяпанав, Е. Прывітанне, Міколка-паравоз! Газ. «Чырвоная змена», 1957, 30 ліпеня.

Рэцэнзія на кінафільм «Міколка-паравоз».

Рэцэнзент піша:

«Параўноўваючы фільм з яго шырока вядомай літаратурнай першаасновай, можна з упэўненасцю сказаць, што ён цікава і змястоўна перадае яе змест. Сцэнарысты М. Лынькоў і М. Садковіч беражна захавалі лепшае, што было ў аповесці—рамантычнасць яе герояў, прастату і шчырасць апавядання. Не пазбегшы кампазіцыйнай рыхласці, аўтары ўсе ж даволі паслядоўна расказалі пра справы і прыгоды герояў, пра тое, як ішлі, яны да свядомай рэвалюцыйнай барацьбы. Сцэнарысты, а разам з імі і пастаноўшчык, не пабаяліся зрабіць і адступленні ад першакрыніцы, інакш рашыць некаторыя сітуацыі, увесці новыя персанажы.

Праўда, новаўвядзенні гэтыя не заўсёды апраўданыя... Напэўна, ад недастатковай сцэнарнай апрацоўкі ідзе і схематызм, аднабаковасць такіх вобразаў фільма, як бацька Міколкі..., матрос Сёмка..., начальнік станцыі...»

* * *

Рэцэнзіі на кінафільм «Міколка-паравоз» былі змешчаны таксама ў газ. «Гродненская праўда», 1957, 10 ліпеня (рэц. А. Коласа) і ў рыжскай газеце «Советская молодежь», 1957, 13 ліпеня (рэц. Р. Панчехина).

в) Матэрыялы ў даведачных і бібліяграфічных выданнях

128. Лыньков, Михаил Тихонович. В кн.: Большая Советская энциклопедия, изд. 2-е, т 25, стр. 496.

129. **Михась Лыньков.** (Биографическая справка). В кн.: Писатели Советской Белоруссии. Краткий биографический справочник. Минск, Госиздат БССР, 1955, стр. 102—104.

130. **Міхась Лынькоў.** (Біяграфічная даведка). У кн.: Пісьменнікі Савецкай Беларусі. Кароткі біяграфічны даведнік. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1959, стар. 273—276.

131. **Михась Лыньков.** (Краткая биографическая справка). В кн.: Белорусские рассказы. Составил П. Кобзаревский. М., Сов. писатель, 1948, стр. 315—316; Белорусские рассказы. Составитель М. Златогоров. М., Сов. писатель, 1955, стр. 582; Білоруські оповідання. За рэд. О. Корнійчука. К., Держ. вид-во худож. літ., 1949, с. 384.

132. **Михась Лыньков.** (Биобиблиографическая справка). В кн.: Белорусская литература. Краткий рекомендательный указатель. Сост. Н. Ватаци. М., 1957, (Гос. б-ка СССР им. В. И. Ленина. Гос. б-ка БССР им. В. И. Ленина), стр. 63—66.

133. **Міхась Лынькоў.** Бібіяграфічная памятка чытача. Склала Н. Ватацы. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1957, 33 стар. з іл. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Серыя «Пісьменнікі БССР»), 3000 экз.

Змест: Міхась Лынькоў (біяграфічная і бібіяграфічная заведка).—Кнігі М. Лынькова.—Кнігі М. Лынькова для дзяцей.—Кнігі М. Лынькова, выдадзеныя ў перакладзе на мовы народаў СССР.—Кнігі М. Лынькова, выдадзеныя ў перакладзе на замежныя мовы.—Крытычная літаратура аб творчасці М. Лынькова.—Алфавітны паказальнік твораў М. Лынькова.

134. **Выданне кніг М. Лынькова.** (Заметка). Газ. «Літаратура і мастацтва», 1949, 26 лістап.

АЛФАВІТНЫ ПАКАЗАЛЬНІК ТВОРАЎ М. ЛЫНЬКОВА¹

А.

- Аб чалавечым сэрцы.** Апавяданне, 1935—17.
- Агні Танган'ікі.** Апавяданне, 1953—2; рэц. 86—88.
- Андрэй Лятун.** Апавяданне, 1928—1, 2, 5, 6, 7, 8, 15, 24, 25, 26, 27, 29; у пер. на рус. мову—38; у пер. на польск. мову—56, 58; рэц.—63, 64, 65, 66, 67, 71, 73, 76, 84.
- Апошні зверыядавец.** Аповесць, 1928—9, 10, 11, 16, 24, 25; у пер. на польск. мову—57; рэц.—63, 64, 67, 69, 74.
- Астап.** Апавяданне, 1943—1, 2, 18, 28, 29; у пер. на рус. мову—38, 39, 40; у пер. на польск. мову—59; рэц.—63, 64, 71, 73, 74, 81, 82, 83, 84.

Б

- Баян.** Апавяданне, 1933—1, 2, 14, 15, 16, 25, 26, 27, 29; у пер. на рус. мову—38, 42; у пер. на яўрэйск. мову—52; рэц.—66, 74, 75, 76, 78.
- Беларуская савецкая літаратура за 30 год.** Стэнаграма публічнай лекцыі, прачытанай у лістападзе 1948 г. у г. Мінску—19а; у пер. на рус. мову—43.
- Беня-балагол.** Апавяданне, 1928—4, 5, 6, 15, 16, 24, 25, 26; у пер. на яўрэйск. мову—51.

В

- Васількі.** Апавяданне, 1942—1, 2, 18, 28, 29; у пер. на рус. мову—38, 39, 40; рэц.—71, 74, 81, 83, 84.
- Векапомныя дні.** Раман-эпапея, 1951-1958—21, 22; у пер. на рус. мову—44, 45, 46; у пер. на польск. мову—

¹ У алфавітным паказальніку пералічаны мастацкія творы, якія ўваходзяць у кнігі аўтара, названыя ў даведніку. Лічбы адсылаюць да нумароў, пад якімі ў раздзелах «Кнігі М. Лынькова» і «Кнігі М. Лынькова для дзяцей», змешчаны асобныя выданні і зборнікі, уключаючыя даны твор. Тут жа адзначаюцца пераклады твораў на мовы народаў СССР і замежныя мовы, змешчаныя у кнігах, названых у адпаведных раздзелах даведніка, а таксама крытычныя водзвывы на твор з раздзела «Літаратура аб жыцці і творчасці М. Лынькова».

Восенский ноччу. Апавяданне, 1940—17.

Воўчы лог. Апавяданне, 1928—1, 5, 6; рэц.—67.

Выпадак на чыстцы. Апавяданне, 1933—1, 8, 14, 15, 26; у пер. на рус. мову—42; у пер. на яўрэйск. мову—54.

Вяселле. Апавяданне, 1942—1, 18; у пер. на рус. мову—38, 39, 40; у пер. на польск. мову—59; рэц.—81.

Г.

Герой Савецкага Саюза Канстанцін Заслонаў. Нарыс. 1944,—19.

Гой. Апавяданне, 1926—1, 3, 4, 15, 16, 24, 26, 27; у пер. на яўрэйск. мову—51; рэц.—62, 63, 64, 67, 74, 75, 76.

Гома. Апавяданне, 1927—3,4; у пер. на яўрэйск. мову—51.

Д.

Дай звёздачку. Апавяданне, 24 лютага 1940—17.

Дзед Аўсей і Палашка. Апавяданне, 1943,—1,2, 18; у пер. на рус. мову—38, 39, 40; у пер. на польск. мову—59; рэц.—81, 82, 83.

Дзіцячы башмачок. Апавяданне, 1942—1, 2, 18, 28, 29; у пер. на рус. мову—38, 39; у пер. на польск. мову—59; рэц.—71, 73, 74, 78, 81, 82.

Ж.

Журавель мой, журавель... Апавяданне, 1928—5,6; рэц.—65.

І.

Ірына. Апавяданне, 1942—1, 18, 29; у пер. на рус. мову—38, 39; у пер. на польск. мову—59; рэц.—71,81, 82.

К.

Кавалак хлеба. Апавяданне, 1943—1, 18, 28, 29; у пер. на рус. мову—38, 39, 40; рэц. 78, 81, 83.

Капля малака. Апавяданне, 14 студз. 1940—1,17; рэц. 73.

Квартирмайстар Бадай. Апавяданне, 1932—14, 15
16; у пер. на рус. мову—42; у пер. на яўрэйск. мову—
54; рэц.—75, 76.

Кларнет. Апавяданне, 1928—5,6; рэц.—65.

Крот. Апавяданне, 1928—1, 3, 6; рэц.—67, 75.

М.

Маладосць. Апавяданне, 1938—1.

Манчжур. Апавяданне, 1928—5, 6, 15, 16, 26; рэц.—
63, 64, 65, 69, 76, 84.

Міколка-паравоз. Аповесць для дзяцей, 1935—1, 31.
32, 33; у пер. на рус. мову—41, 47, 48; у пер. на ла-
тышскую мову—49; у пер. на украінск. мову—50; у пер.
на яўрэйск. мову—53; рэц.—69, 71, 72; рэц. на кіна-
фільм—124—126.

Н.

На вялікай хвалі. Апавяданне, 1933—1, 8, 14, 15.
27; у пер. на рус. мову—42; у пер. на яўрэйск. мову—
54; рэц.—63, 64, 66, 69, 74, 78.

На чырвоных лядах. Раман, 1933—13; рэц. 73, 75.
76, 79, 80.

Над Бугам. Апавяданне, 1926—1, 2, 3, 6, 7, 15, 24,
26, 27, 29; у пер. на рус. мову—38, 42; у пер. на польск.
мову—56, 58; рэц.—62, 63, 64, 65, 73, 74, 75, 76.
78, 84.

Насустрэч жыццю. Апавяданне, 1943—1, 2, 18, 28.
29; у пер. на рус. мову—38, 39; у пер. на польск. мову—
59; рэц.—83.

Недапетыя песні. Апавяданне, 1942—1, 2, 18, 28, 29;
у пер. на рус. мову—38, 39, 40; рэц.—71, 81, 82.

П.

Пацалунак. Апавяданне, 1942—1, 2, 18, 29; у пер. на
рус. мову—38, 39, 40; рэц.—71, 74, 81, 82, 83.

Пра маладосць. Апавяданне, 1938—17.

Пра смелага ваяку Мішку і яго слаўных таварышаў.
Аповесць для дзяцей, 1935—33, 34, 35, 36; у пер. на рус.
мову—41; у пер. на яўрэйск. мову—55 рэц.—74.

Пра хлопчыка Яську. Апавяданне, 19 кастрычніка
1939—1,17.

Р.

Радо. Апавяданне, 1928—5,6; рэц.—63, 64, 69.

С.

«Салавей-разбойнік». Апавяданне, 1932—1, 12, 15, 16, 25, 26, 27; у пер. на рус. мову—42; рэц.—63, 64, 66, 73, 75, 84.

Салют. Апавяданне, 1942—1,2, 18, 29; у пер. на рус. мову—38, 39, 40; у пер. на польск. мову—59; рэц.—73, 78, 81, 82, 84.

Саўка-агіцірнік. Апавяданне, 1932—12, 25; рэц.—67, 69.

Світка. Апавяданне, 1932—12, 15, 16; рэц.—63, 64, 67.

Сінія галіфэ. Апавяданне, 1939—1, 2, 8, 14, 15, 26; у пер. на рус. мову—42; у пер. на яўрэйск. мову—54.

Сустрэчы. Апавяданне, 13 снежня 1939—1, 2, 17, 27, 29; у пер. на рус. мову—38, 59; у пер. на польск. мову—59; рэц.—63, 64, 69, 71, 73, 74, 75, 76, 84.

Т.

Талісман. Апавяданне, 1932—1, 14, 15, 16, 26, 27; у пер. на рус. мову—38, 42; у пер. на яўрэйск. мову—64; рэц.—63, 64, 66, 67, 73, 75, 76, 78, 84.

Тонкая сітуацыя. Апавяданне, 4 лютага 1940—1, 2, 17; у пер. на рус. мову—38, 39; у пер. на польск. мову—59;

Тры злоты. Апавяданне, 28 студз. 1940—1, 2, 17; у пер. на рус. мову—38, 39; у пер. на польск. мову—59; рэц.—73.

У.

У вагоне. Апавяданне, 1928—5,6; рэц.—67.

У мястэчку. Апавяданне, 1927—5, 6, 24; рэц.—65

74.

Ч.

Чыгунныя песні. Апавяданне, 1927—3,6, 24; рэц.—

74, 75, 76.

Я.

Ядвісін дуб. Апавяданне, 30 снежня 1939—1, 2, 17. 37; у пер. на рус. мову—38, 39; у пер. на польск. мову—59; рэц.—74.

Якуб Колас. (Да 70-годдзя з дня нараджэння). Мінск, АН БССР 1952. (Брашура)—22.

Янка-парашутыст. Апавяданне 1935—30; рэц.—74.

АЛФАВІТНЫ ПАКАЗАЛЬНІК

аўтараў артыкулаў, рэцэнзій і бібліяграфічных
матэрыялаў, названых у даведніку.¹

- Агіевіч, У.—63, 64, 65,
Александровіч, С.—88а, 117.
Андрэеў, К.—89.
Барсток, М.—77.
Барэнц, С.—90.
Бондарава, Ф.—124.
Бугаеў, Д.—66, 67, 78б, 115.
Ватацы, Н.—132, 133.
Вітка, В.—68.
Владзіміраў, Д.—125.
Вялічка, В.—91.
Галант, В.—88.
Герцовіч, Я.—92.
Есакоў, А.—78а.
Жыдовіч, І.—91, 94.
Жычка, Хв.—109.
Зарыцкі, А.—70.
Златагораў, М.—131.
Іваноў, Е.—126.
Ісачэнка, І.—78б.
Кавалёў, Н.—112.
Капец, У.—113.

¹ Лічбы адсылаюць да нумароў, пад якімі ў раз-
дзеле «Літаратура аб жыцці і творчасці М. Лынькова»
апісаны асобныя артыкулы і рэцэнзіі пералічаных аўта-
раў.

Карабан, В.—116.
Карабуценка, І.—95.
Карнееў, Ул.—71.
Карпаў, Ул.—72, 73, 81, 84, 85, 96, 97.
Клімашэўская, І.—86.
Клімковіч, М.—74, 98, 99.
Колас, Я.—79, 80.
Крапіва, К.—62.
Кузняцоў, П.—121.
Куляшоў, Ф. 100, 101, 111,а.
Лявіціна, А.—102.
Мазалькоў, Е.—103.
Мар'яненка, П.—120.
Мурыгін, І.—123.
Новік, Я.—117.
Паздняеў, К.—105.
Палітыка, Д.—106.
Пашкевіч, Н.—104.
Пшыркоў, Ю.—75, 76, 77, 107.
Светланін, М.—82.
Семілеткаў, Е.—122.
Сказкін, Е.—119.
Сцяпанавіч, Е.—127.
Усціновіч, Б.—108.
Фёдараў А.—109.
Хадкевіч, Т.—110.
Шаблінскі, П.—111.
Шамякін, І.—87.
Шкраба, Р.—78, 83.

З М Е С Т

Прадмова.	5
Аўтабіяграфія.	7
Міхась Лынькоў (Бібліяграфічная даведка).	10
Кнігі М. Лынькова (спіс).	20
Кнігі М. Лынькова для дзяцей (спіс).	24
Кнігі М. Лынькова, выдадзеныя ў перакладзе на мовы народаў СССР (спіс).	27
Кнігі М. Лынькова, выдадзеныя ў перакладзе на замежныя мовы (спіс).	31
Літаратура аб жыцці і творчасці М. Лынькова. (Зводка крытычных матэрыялаў).	
а) Біяграфічныя і літаратурна-крытычныя артыкулы аб творчасці.	33
б) Артыкулы і рэцэнзіі, прысвечаныя асобным творам М. Лынькова.	46
в) Матэрыялы ў даведачных і бібліяграфічных выданнях.	80
Алфавітны паказальнік твораў М. Лынькова.	82
Алфавітны паказальнік аўтараў артыкулаў і рэцэнзій, змешчаных у даведніку.	87

Рэдактар *А. А. Сакольчык*
Тэхрэдактар *П. М. Сцержанаў*

АТ 07206. Падпісана да друку 4 XI-59 г. Зак. 1501
Тыраж 3000 экз. Папера 70X92¹/₃₂. Пап. арк. 2,875
Друк. арк. 5,416. Цана 1 руб. 80 кап.

Друкарня БДУ імя Леніна. Мінск, Кірава, 24

Заўважаныя памылкі

Старонка	Радок	Надрукавана	Трэба чытаць
9	10 зн.	ансамблеі	асамблеі
15	6 зн.	твору	твора
19	5 зн.	Радзімы і дзіцяці	Радзімы ў дзіцяці
35	5 зн.	народжагага	народжанага
41	21 зн.	Пшырков Ю. С.	Пширков Ю. С.
45	1 зн.	эстэтычны	эстэтычны
63	3 зн.	раздела	раздзела
63	7 зн.	спыняецца і на	спыняецца і на
76	15 зн.	прыроды	прырода
77	3,6 зв.	Рэцэнзіі	Рэцэнзіі
80	3 зв.	такі ж	таго ж
81	8 зн.	заведка	даведка

Цена 1 руб. 80 к.